

Et land i endring

– utfordringsbildet for Narvik kommune og kommune-Norge på mellomlang og lang sikt

OPPTUR-konferansen

Narvik 26. februar 2025

Håvard Moe, seniorrådgiver, KS Konsulent as

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as fra september 2003
 - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, omstilling, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
 - 25 år i KS-Konsulent as
 - Prosjektleder for KOMØK siden 2008
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

[@havardmoe](https://www.instagram.com/havardmoe)

48 14 88 13

[Håvard Moe](https://www.linkedin.com/in/Håvard Moe)

Narvik 2024?

2023

2021

2019

2016

2013

2010

2006

2003

KS KONSULENT

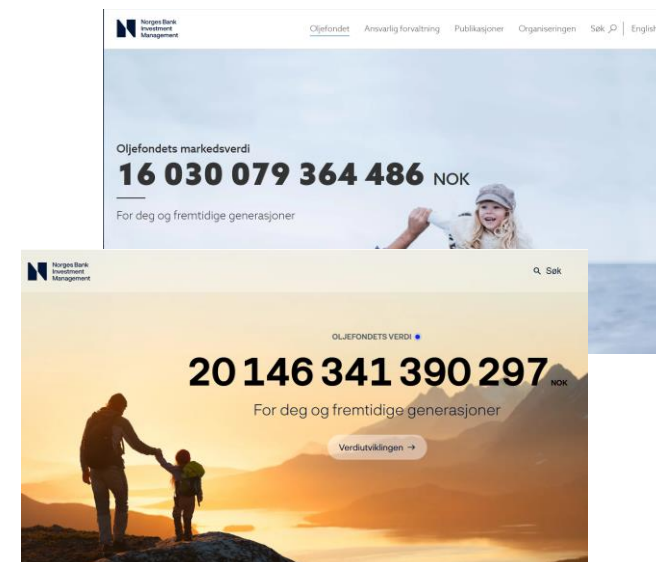
Nåsituasjon frem mot 2024

- Begynnelsen av 2000-tallet var de gyldenen tiår i kommune-Norge
 - Oljeformuen økte kraftig så de økonomiske rammevilkårene i kommunesektoren var (svært) gode
 - Teknologikutviklingen skjøt virkelig fart ut over 2010-tallet og muliggjorde effektivisering og optimalisering av driftssystemer og støttefunksjoner
 - Kraftig vekst i andel ansatte med høyere utdanning muliggjorde økt kvalitet
 - Relativt god tilgang på arbeidskraft (men stadig mer presset ettersom etterkrigsgenerasjonen begynte å pensjonere seg)

2015:

2024:

Brytningstid

Meninger Det blir ubehagelig

←
GUNN MARIT HELGESEN
styreleder i KS

Det er helt nødvendig at vi alle forbereder oss på store endringer i velferden. Den realiteten må norske politikere, både nasjonalt og lokalt, snakke ærlig om.

<https://www.vg.no/nyheter/i/Mn95zJ/ks-leder-helgesen-innbyggerne-er-gitt-falske-forhaapninger>

Narvik 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

2026

2025

2024

KS KONSULENT

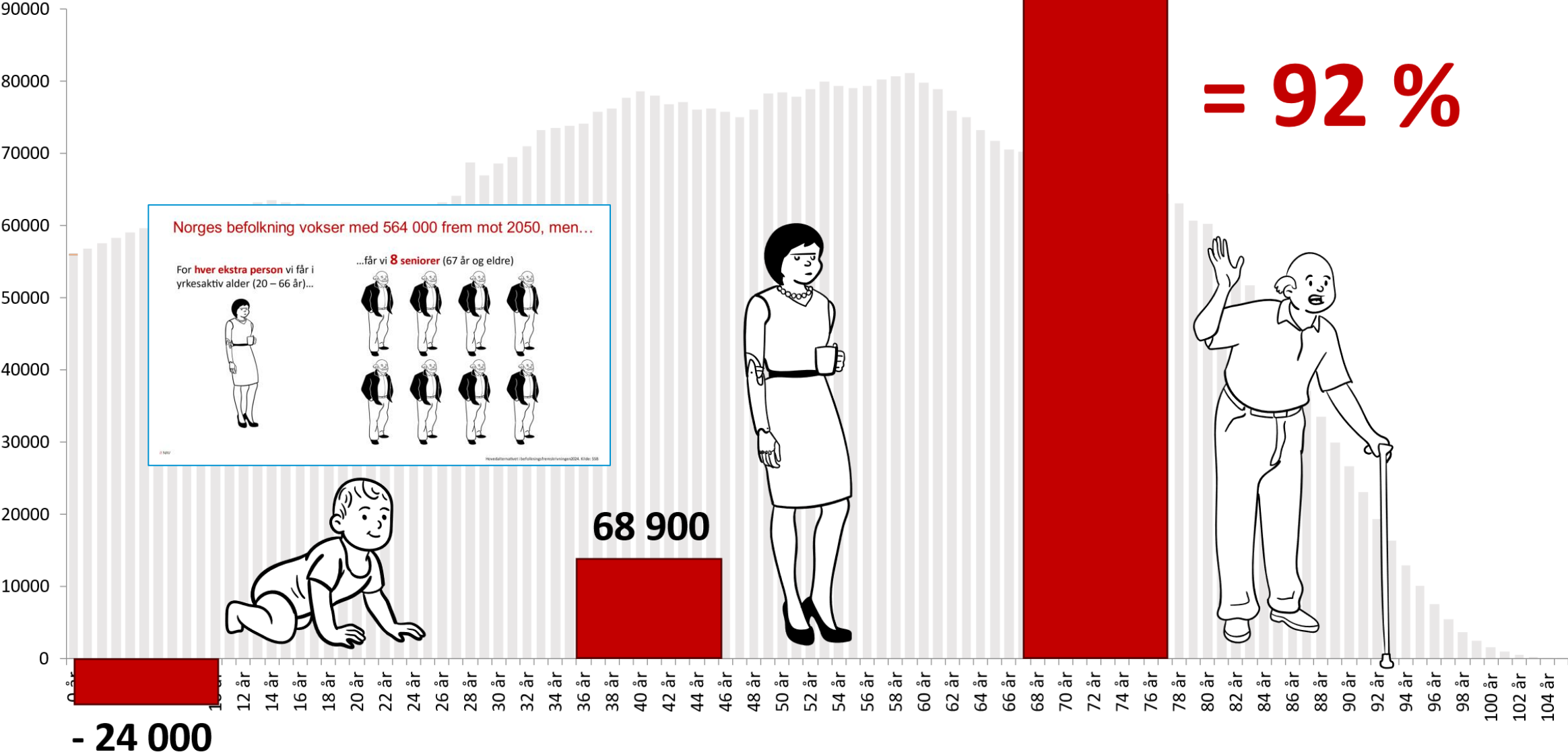
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Norge vil vokse til
6,1 millioner
innbyggere i 2050

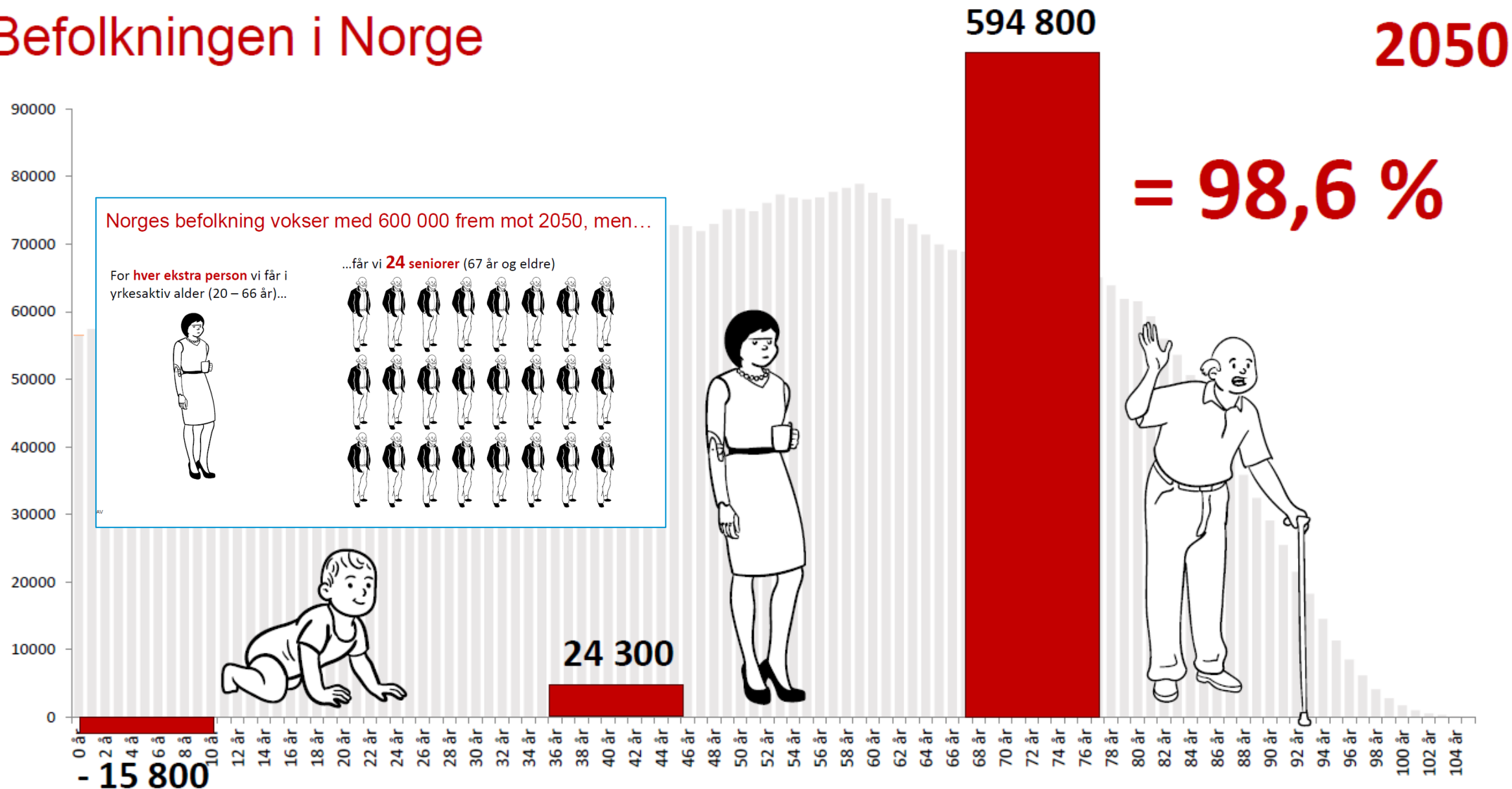
Befolkningen i Norge

Og hva hvis det blir fred i
Ukraina og alle
flyktningene reiser hjem?

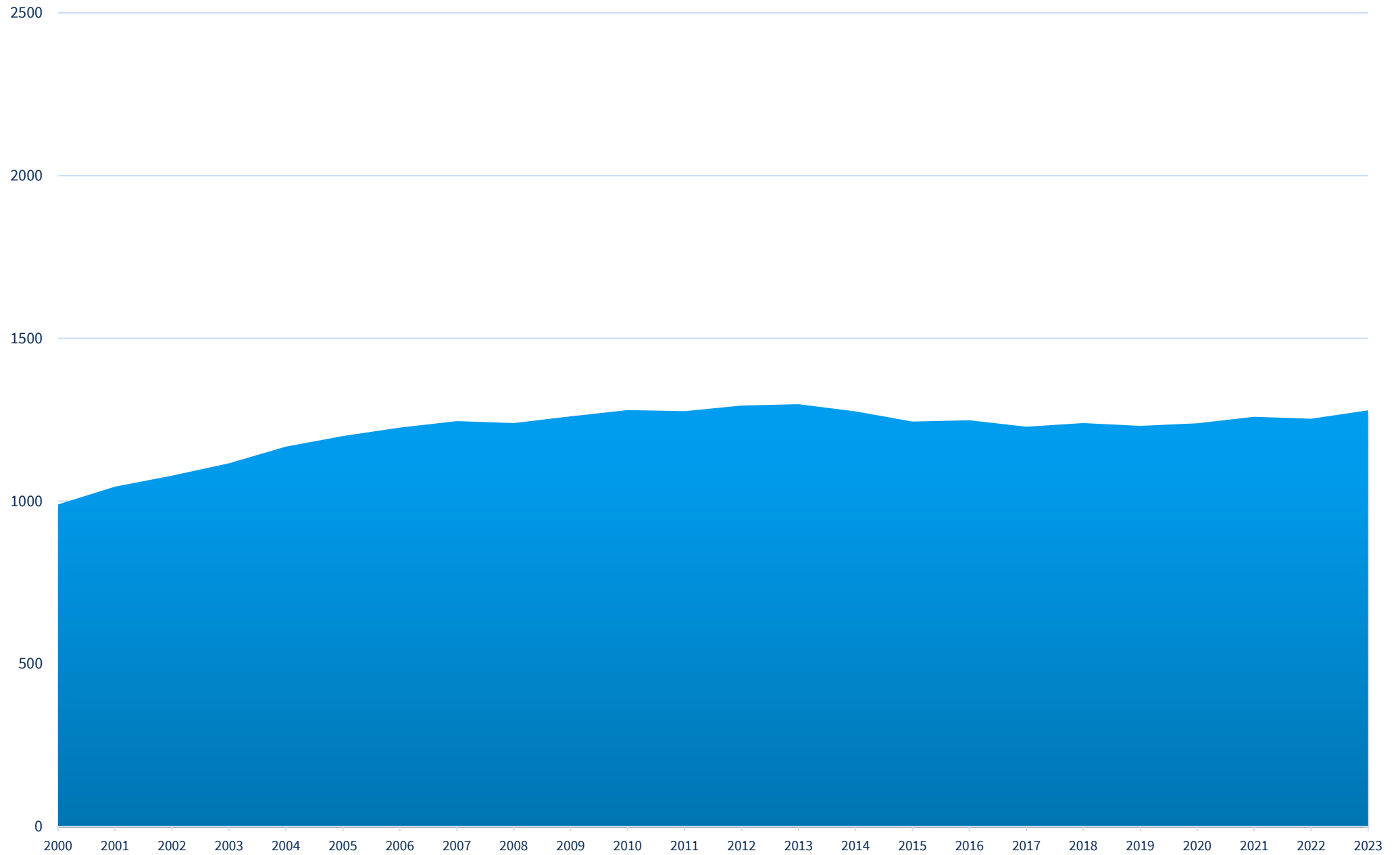

Befolkningen i Norge

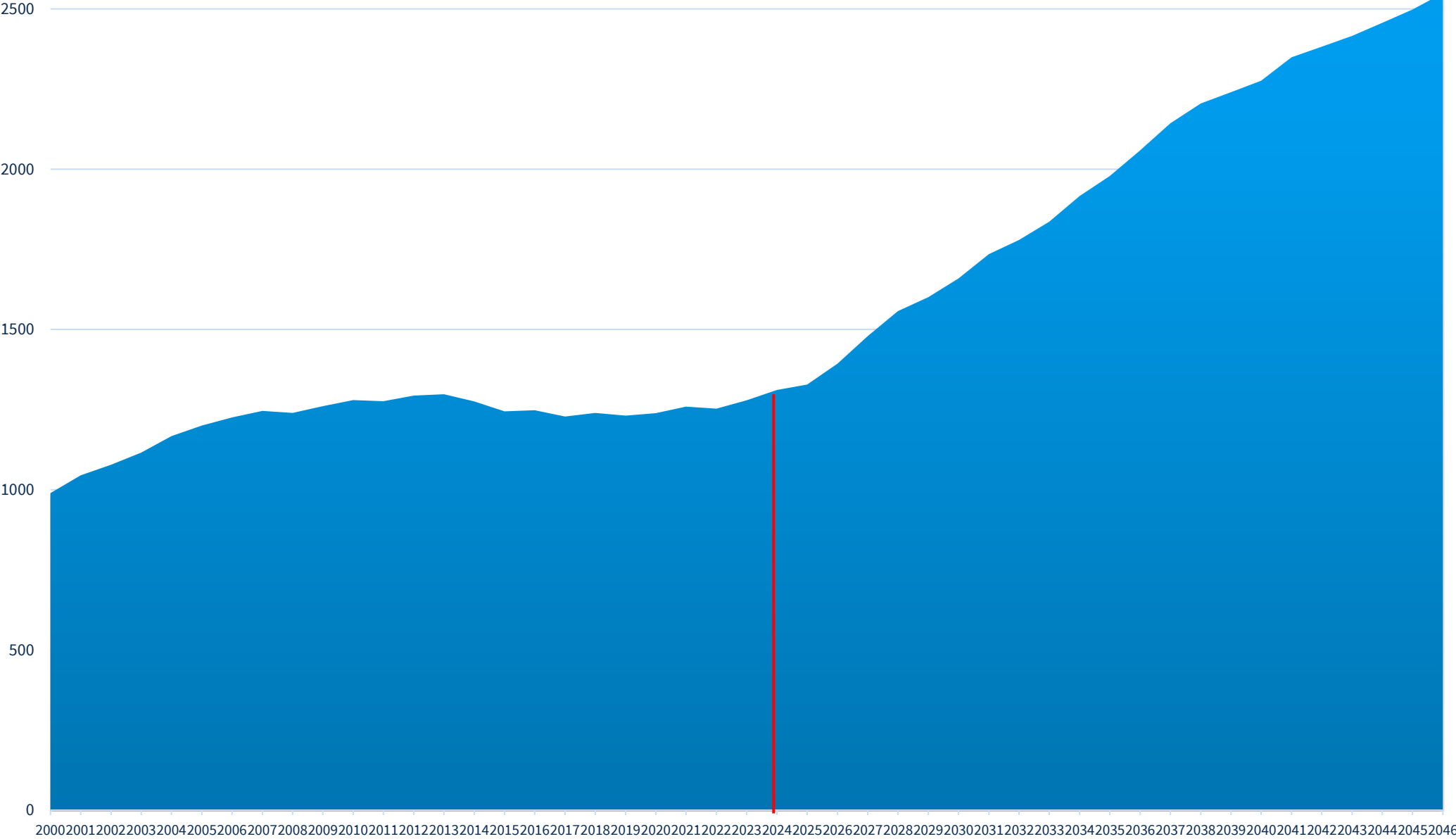

Antall innbyggere 80+ i Narvik

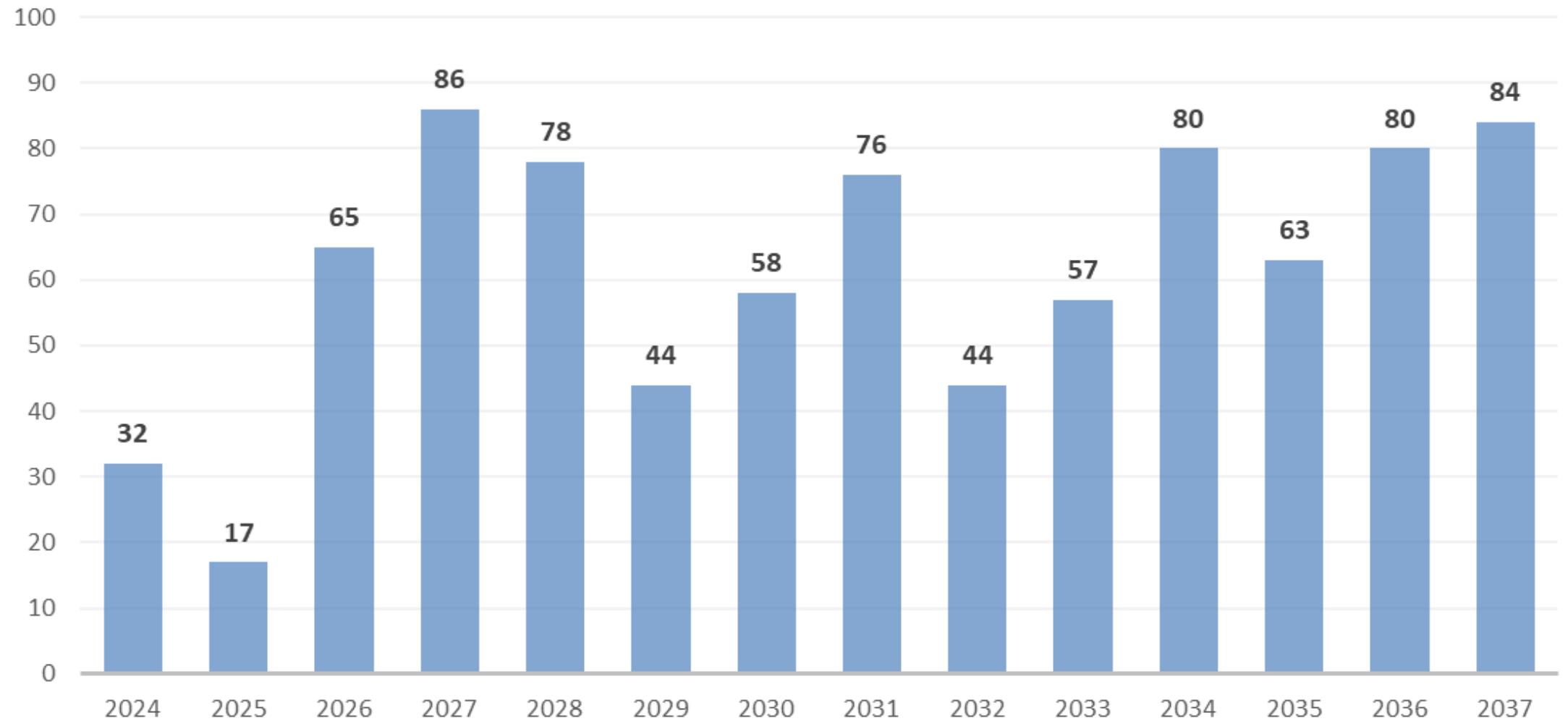
År 2000 - 2023

Antall innbygger 80 + i Narvik

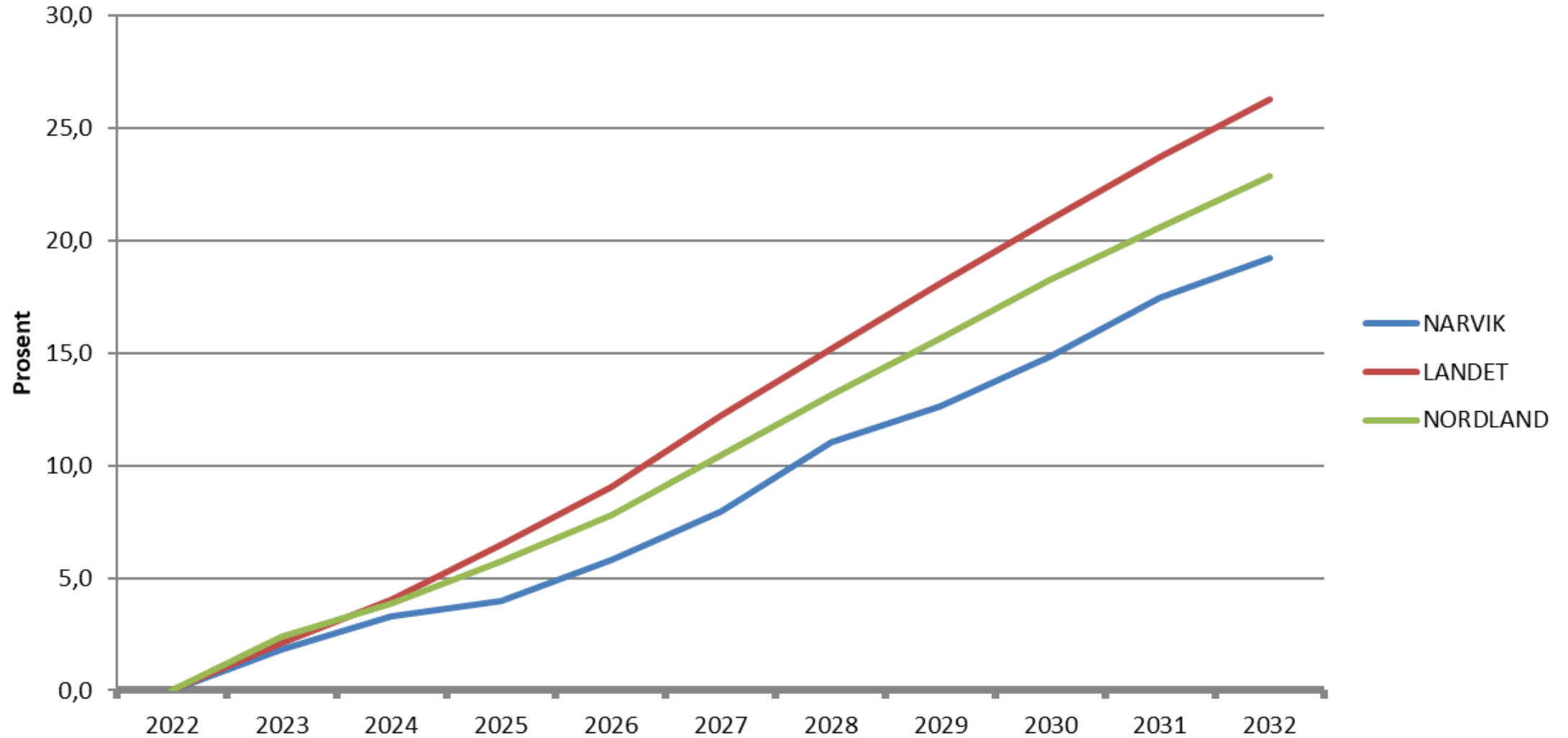

Årlig endring 80+ i Narvik kommune fra foregående år
N=1279(2023)

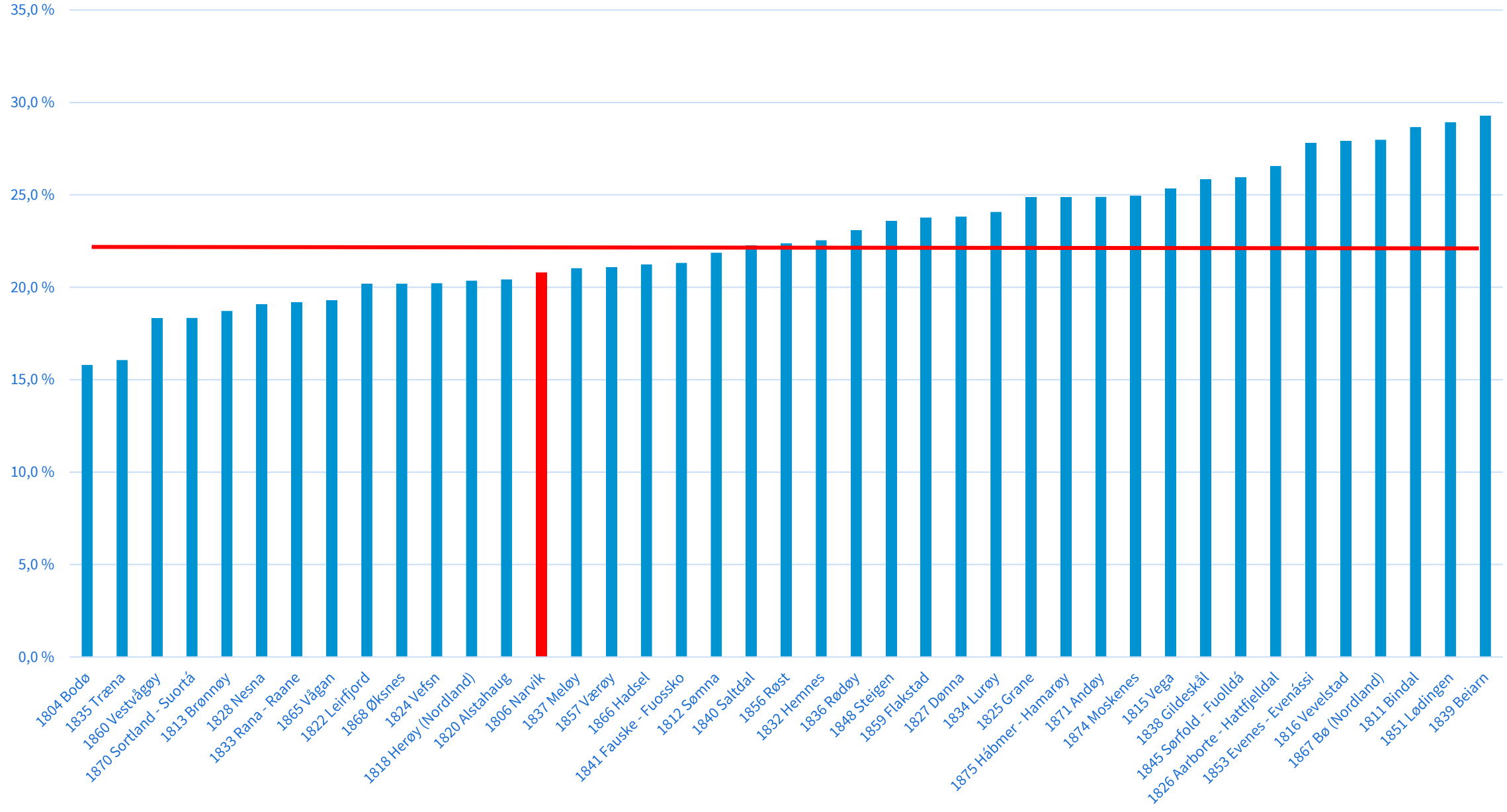

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

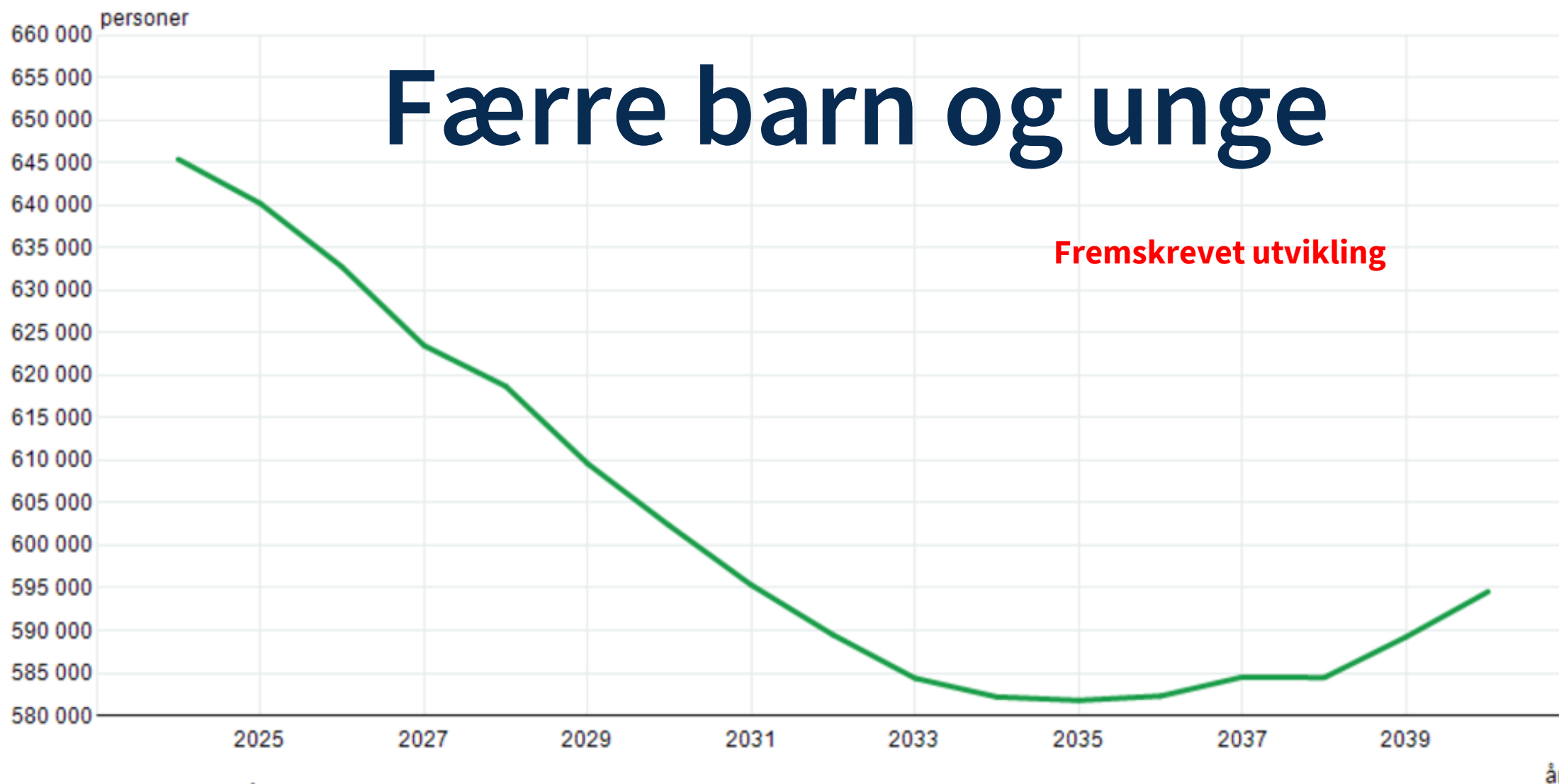

Andel av innbyggere over 67 år - Nordland

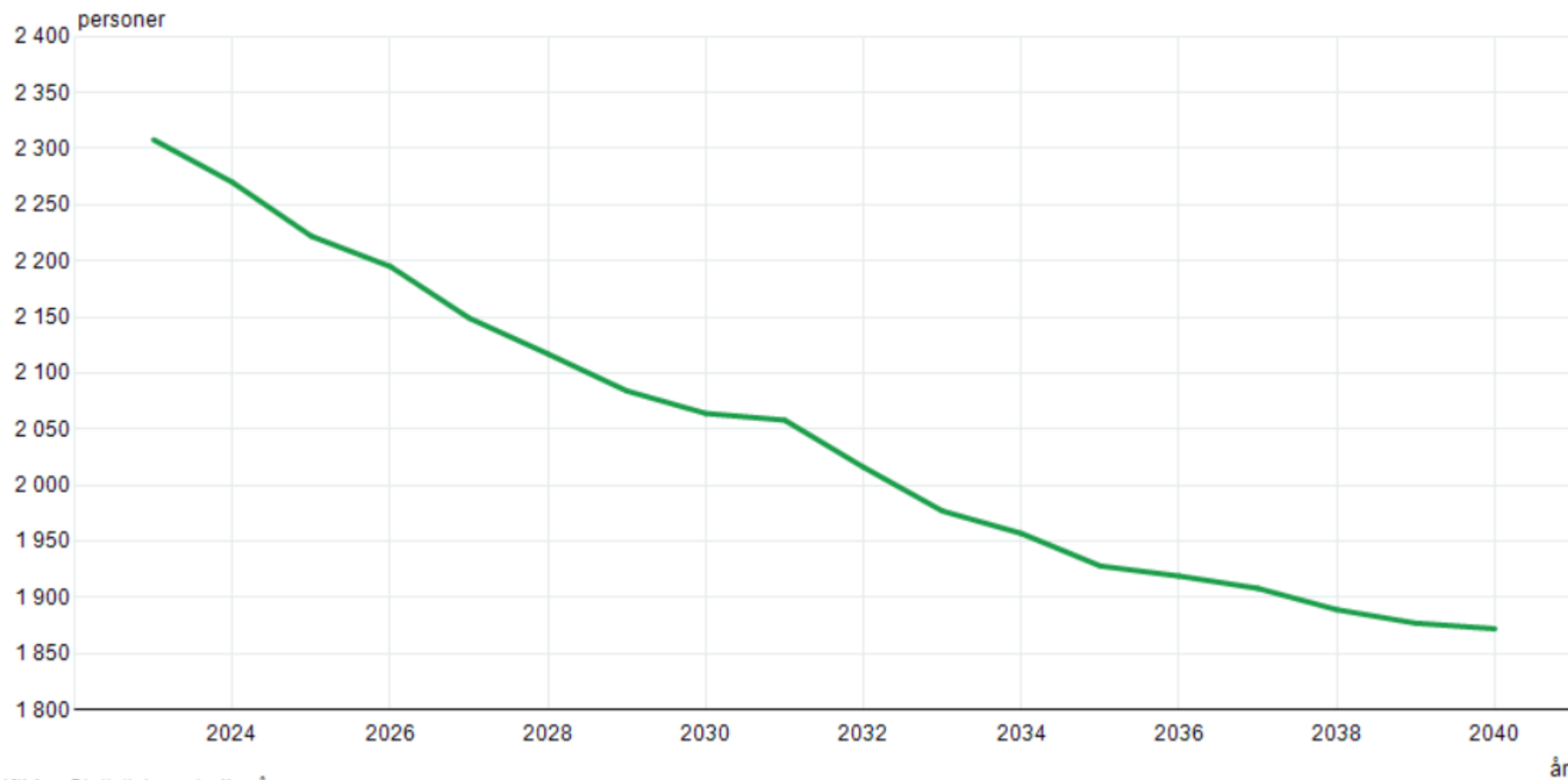

14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), 6-15 år.

Færre barn og unge

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Narvik, 6-15 år.

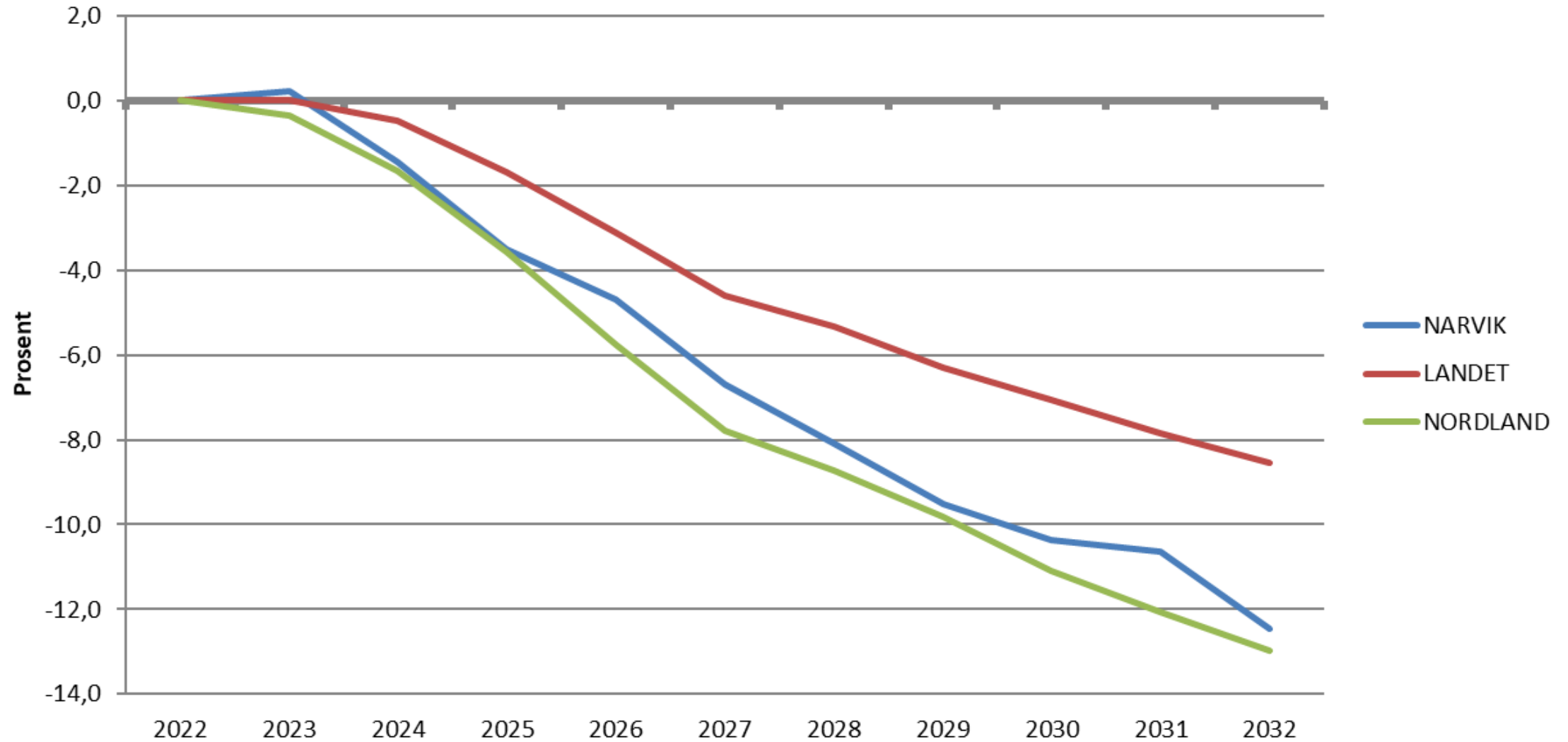

Kilde: Statistisk sentralbyrå

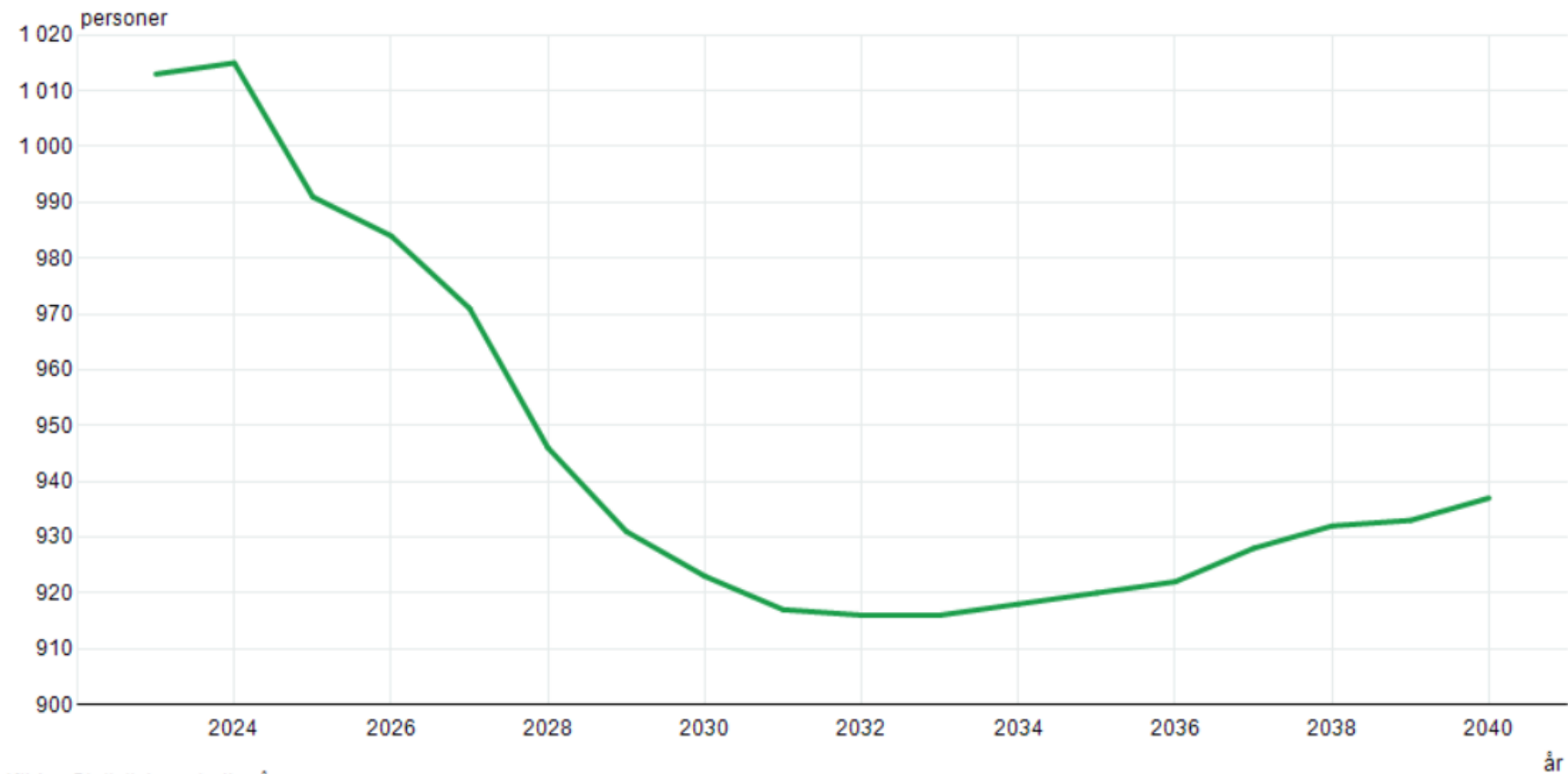

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Narvik, 1-5 år.

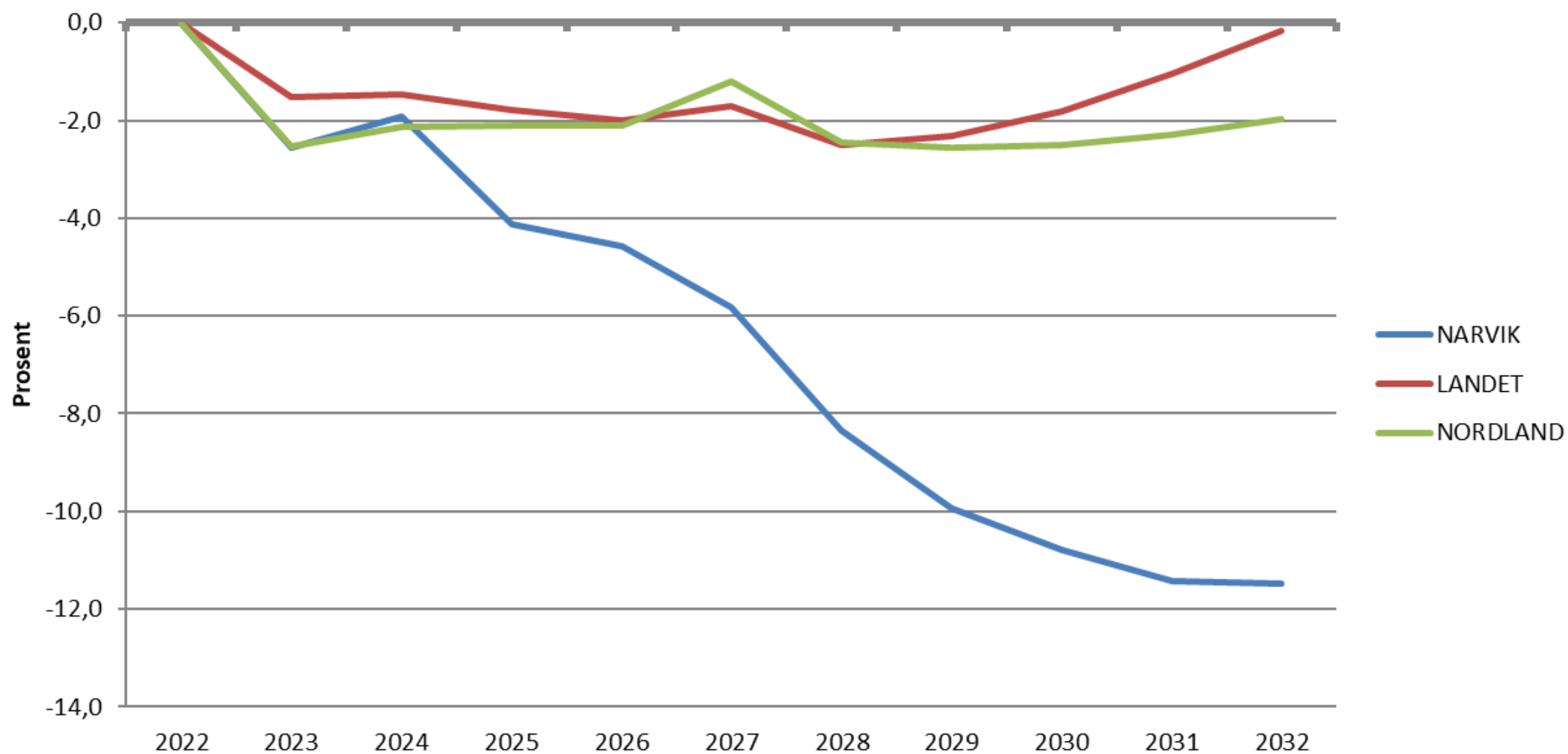
Kilde: Statistisk sentralbyrå

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Hovedalternativet (MMMM)																
1806 Narvik																
Kvinner																
20-44 år	3 054	3 028	2 982	2 948	2 943	2 914	2 919	2 898	2 861	2 826	2 787	2 765	2 742	2 722	2 706	2 682

Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

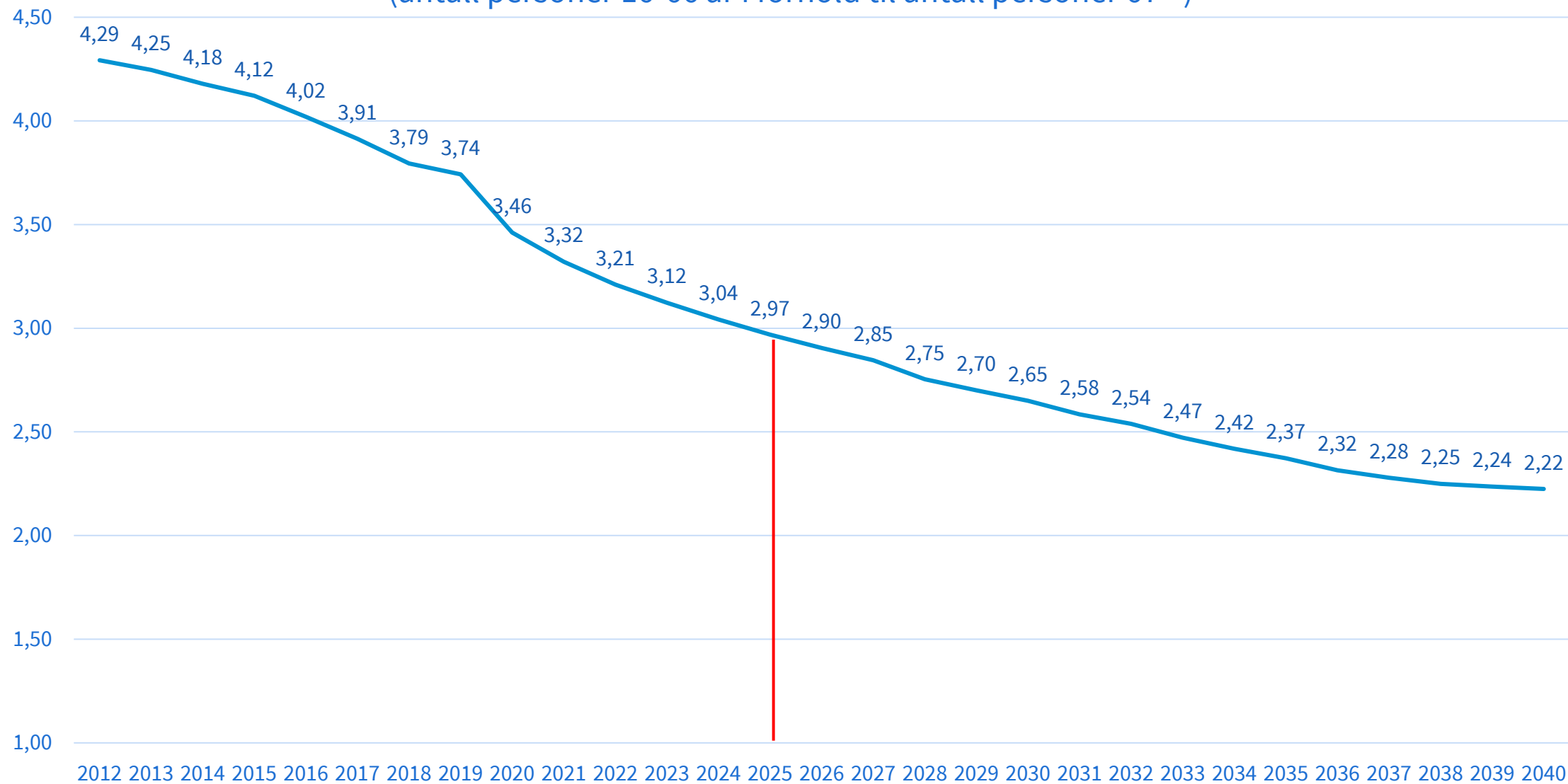
Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

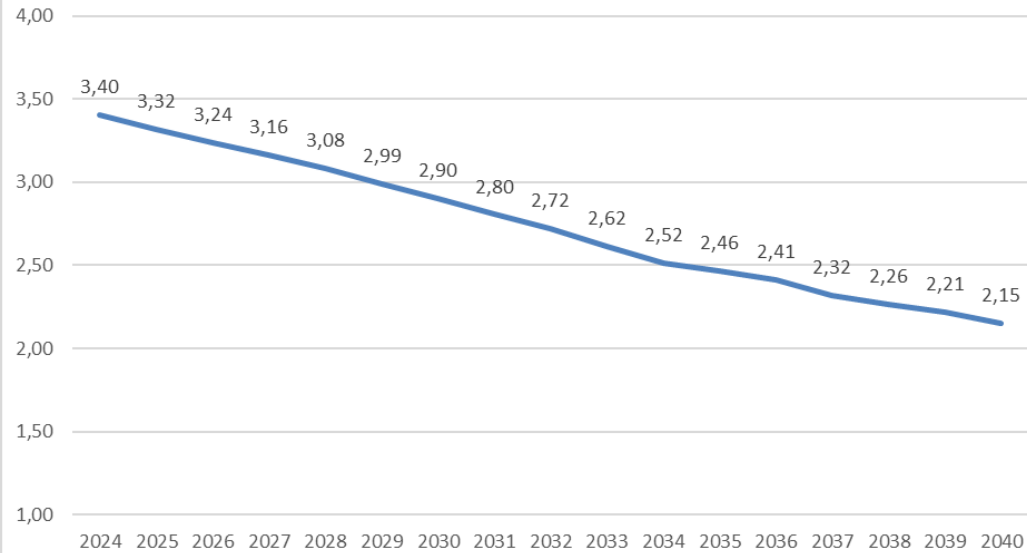
Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

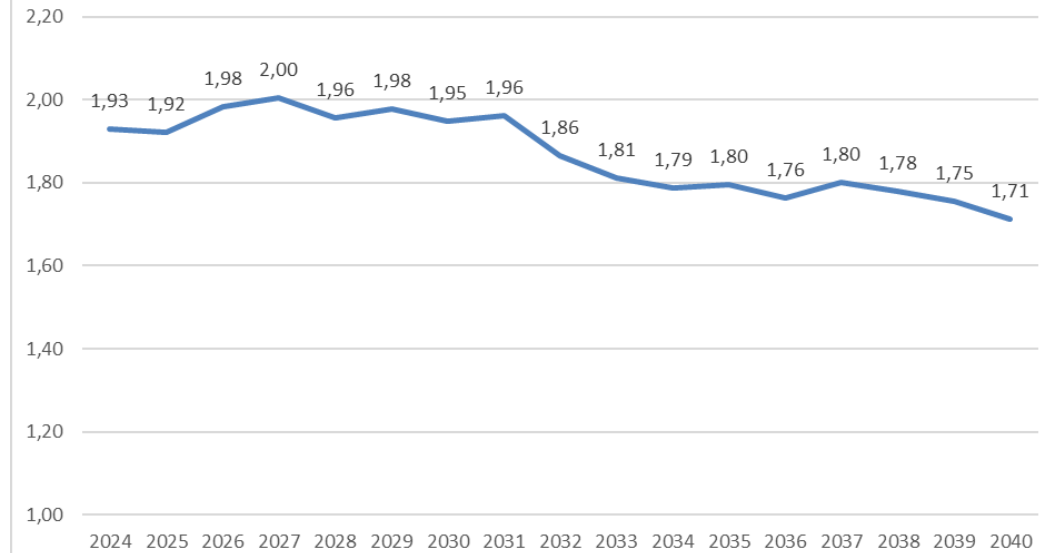
Alderbæreevne Narvik (antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

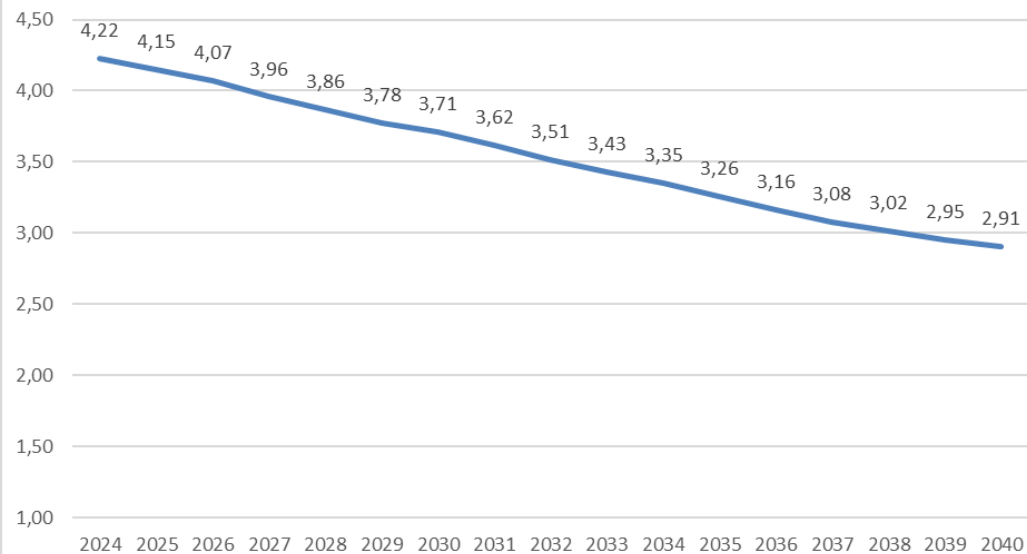
Alderbæreevne Brønnøysund
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

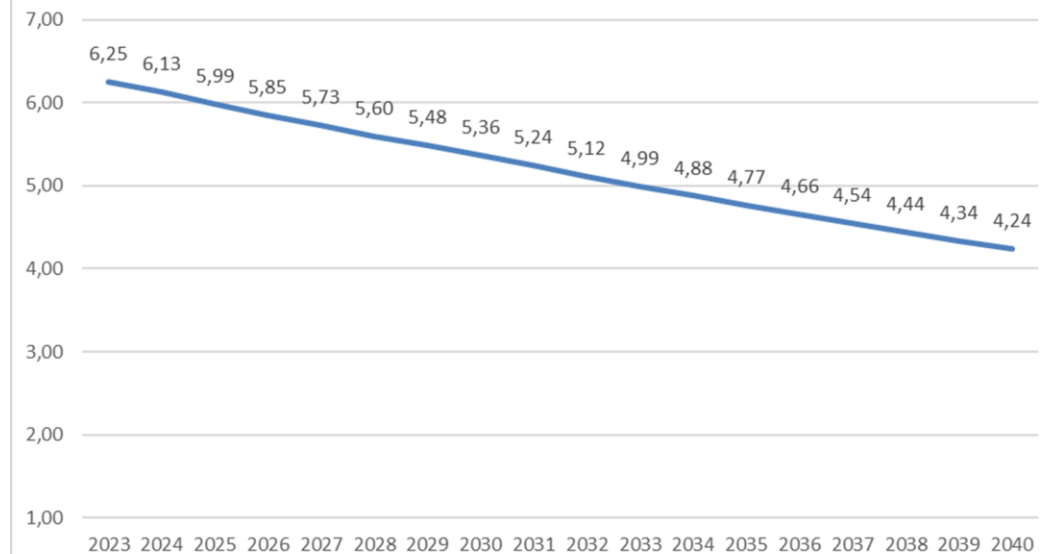
Alderbæreevne Beiarn
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Bodø
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Oslo
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Krise for lærerutdanningen i Nord-Norge

Publisert Fredag 26.01.2024 - 15:10 Oppdatert Fredag 26.01.2024 - 15:28

Faresignalene har vært mange. Nasjonalt sett har det vært en nedgang i søkertallene for ulike lærerutdanninger over flere år. I Nord-Norge er situasjonen kritisk.

Selv går jeg andreåret på lærerutdanningen for 5.—10. trinn ved UiT Norges arktiske universitet, i Tromsø. **Av 80 studieplasser er vi 25 studenter. På førsteåret går det er i skrivende stund 18 studenter. Det vil si at av til sammen 160 studieplasser, er det bare 43 som er fylt opp.** Hvor mange av oss som fullfører mastergraden, og får jobb i Nord-Norge, er høyst usikkert. Sannsynligvis vil det ikke gjelde alle.

- Grunnskolelærer Levanger (campus) 1-7: 30 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna (samling) 1-7: 30 plasser – 32 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Bodø 5-10 (samling) 20 plasser – 35 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Levanger (campus) 5-10: 40 plasser – 18 søkere førstevalg
- Grunnskolelærer Nesna 5-10 (samling) 20 plasser – 23 søkere førstevalg
- Samlet: 170 plasser – 156 søkere førstevalg.

Søketallene til lærerutdanning stuper: – Stor bekymring

Lytt til saken • 5 minutter

1X

Antallet som søker på lærerutdanning er nær halvert på ti år. – Dramatisk, sier Utdanningsforbundet. – Stor bekymring, sier statsråden.

Lave søkertall: – Må få flere inn i dette viktige yrket

Adresseavisen

20 til 40 prosent av skolene sliter med å få tak i lærere med riktig kompetanse, ifølge en ny kartlegging. Foto: Gorm Kallestad / NTB

Rapport: Små skoler sliter med å finne kompetente lærere

20 til 40 prosent av skolene sliter med å få tak i lærere med riktig kompetanse. Utfordringene er blant annet størst på små skoler og i distriktene.

<https://www.kommunal-rapport.no/nyheter/rapport-sma-skoler-sliter-med-a-finne-kompetente-laerere/799299>

Slår alarm om barnehagekrise: Få fagfolk, høyt sykefravær og mangel på vikarer

Tillitsvalgte og foreldre advarer om bemanningskrise og få fagfolk. Oslo og Akershus er barnehageverstinger.

[Jenny Dahl Bakken](#)
Journalist

Publisert 20. mars 2024 kl. 16:56
Oppdatert 20. mars 2024 kl. 17:28

<https://www.nrk.no/buskerud/nore-barnehage-har-ansatt-ungdommer-for-a-leke-med-barna-pa-ettermiddagen-1.17056600>

Nadia (14) ansatt for å løse krise i barnehagen

Har ansatt ungdom i barnehagen: – I verste fall måtte vi ha kuttet ned på åpningstiden

Det er mangel på ansatte i norske barnehager. «Foreldreopprøret 2024» slår alarm. Men i Nore barnehage ble «lekeressurser» løsningen på tynn bemanning og en hektisk hverdag.

SSB: Norge vil mangle 28 000 sykepleiere i 2035

Eldreomsorg i utforbakke

Sommerhilsen fra en bekymret sykehjemslege.

Norske sykehjem er underbemannet og k... [Vis mer](#)

Anonym
sykehjemslege

Publisert i går kl. 21:28

Hei, nye helseminister.

Hun forrige påpekte at vi kommer til å bli flere eldre på færre hender. Jeg ble ganske provosert da hun sa det, selv om hun nok har rett.

Sykepleien

Vil trenge 180.000 flere i helsevesenet

Framover vil Norge få flere eldre, færre unge og på kort sikt mer penger å rutte med. Men i helsevesenet tikker en stor mangel på arbeidskraft som politikerne ikke kan kjøpe seg ut av.

<https://www.nrk.no/norge/slik-vil-norge-endres-framover -vil-trenge-180.000-flere-i-helsevesenet-1.16995492>

[Karoline Johannessen Litland](#)
Journalist

[Anders Børringbo](#)
Journalist

Publisert 9. aug. 2024 kl. 11:45
Oppdatert 12. aug. 2024 kl. 15:42

Fredag legger regjeringen frem Perspektivmeldingen. Den peker på viktige utfordringer for norsk økonomi og velferd de neste tiårene.

FOTO: JAVAD PARSA / NTB

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Presset økonomisk handlingsrom – strekk i laget

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst

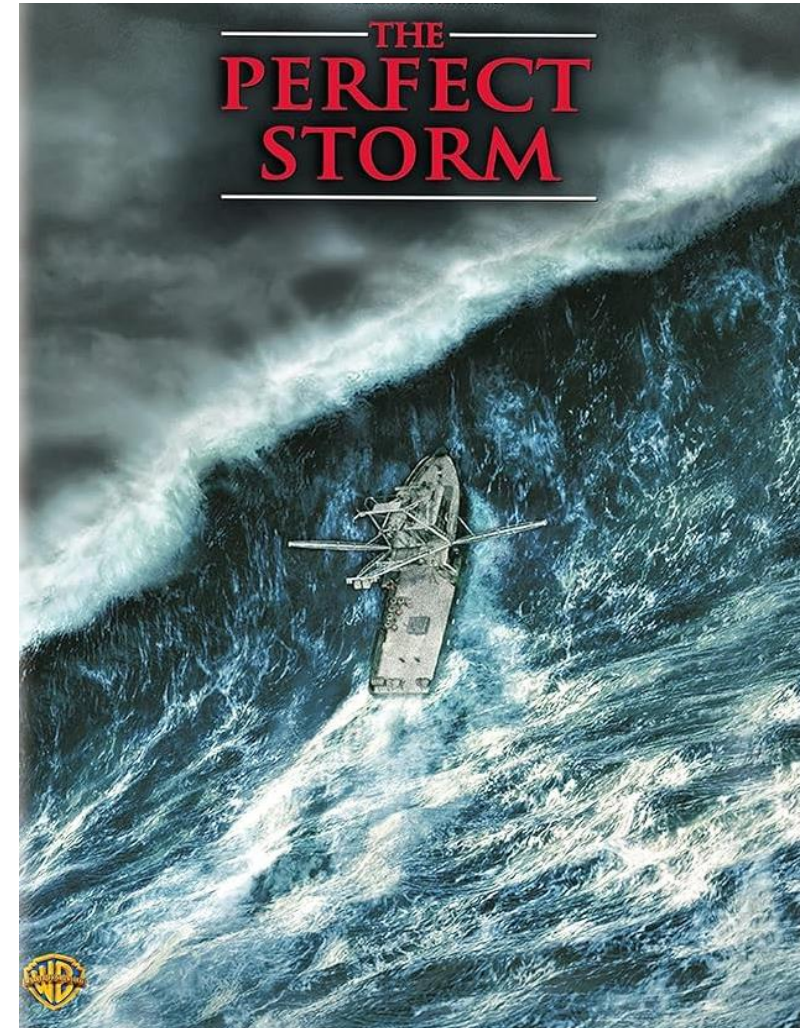
13. november 2024 kl. 11:02

Kutter i hurtigbåttilbudet i Nordland

Fylkeskommunen legger ned flere hurtigbåtruter fordi de må spare penger.

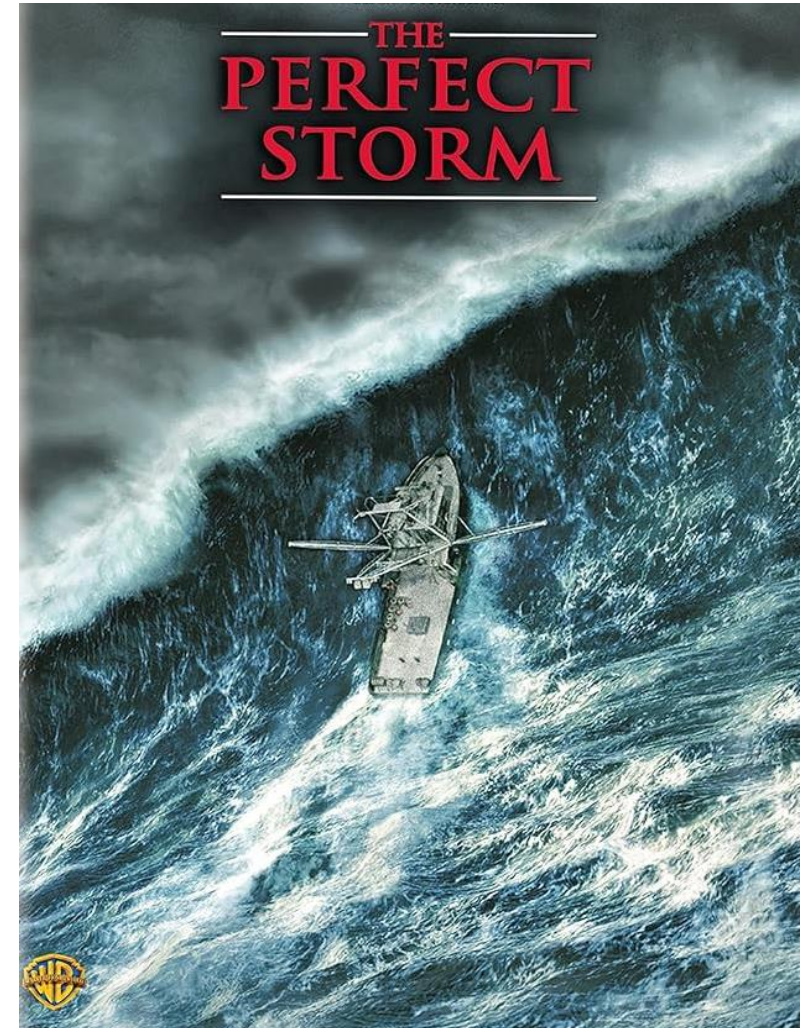
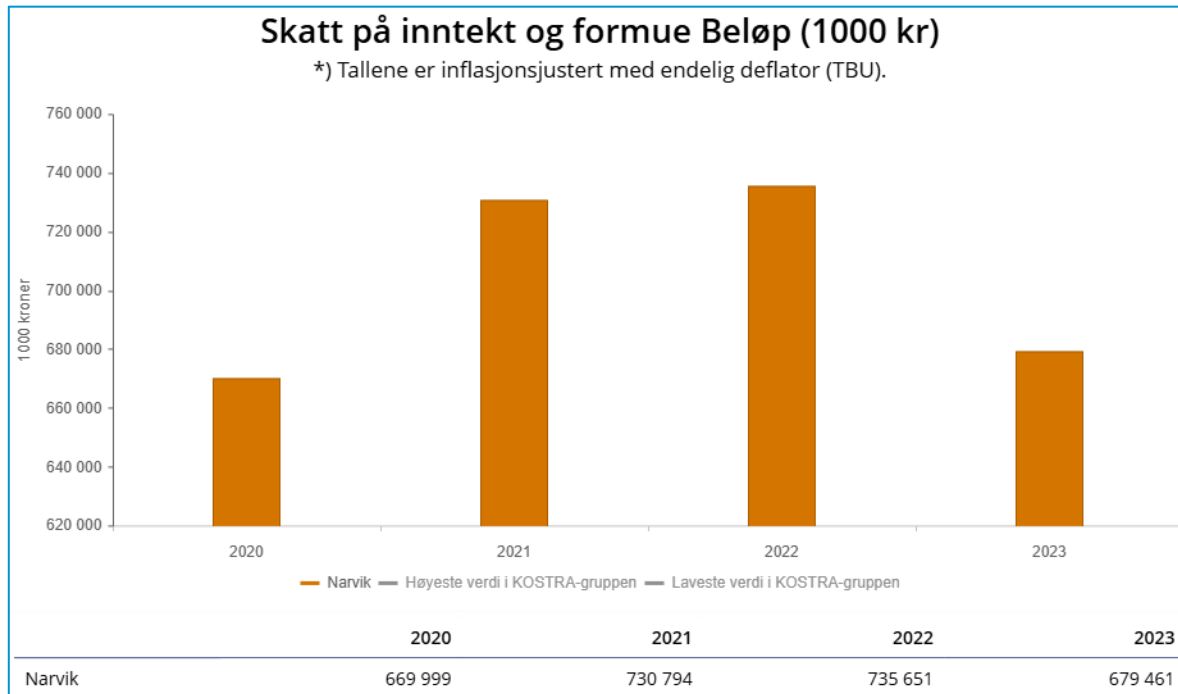
I budsjettforslaget for 2025, som legges frem torsdag, skal utgiftene til drift av hurtibåt ned med ti millioner kroner. Året etter skal utgiftene ned med 27,8 millioner kroner.

– Med en enorm kostnadsvekst i samferdselssektoren, må vi dessverre kutte noe i hurtigbåttilbudet. Jeg har stor forståelse for at som blir berørt er skuffet. Men vi har dessverre ikke noe valg, sier fylkesråd for finans og organisasjon, Aina Nilsen.

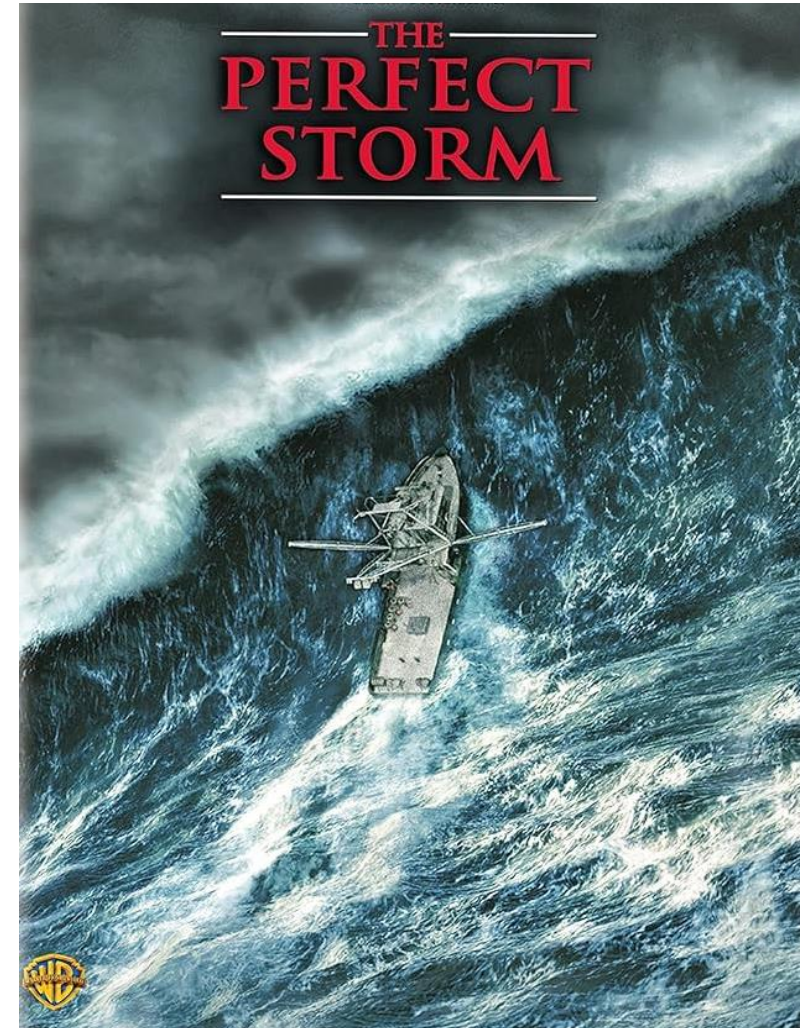
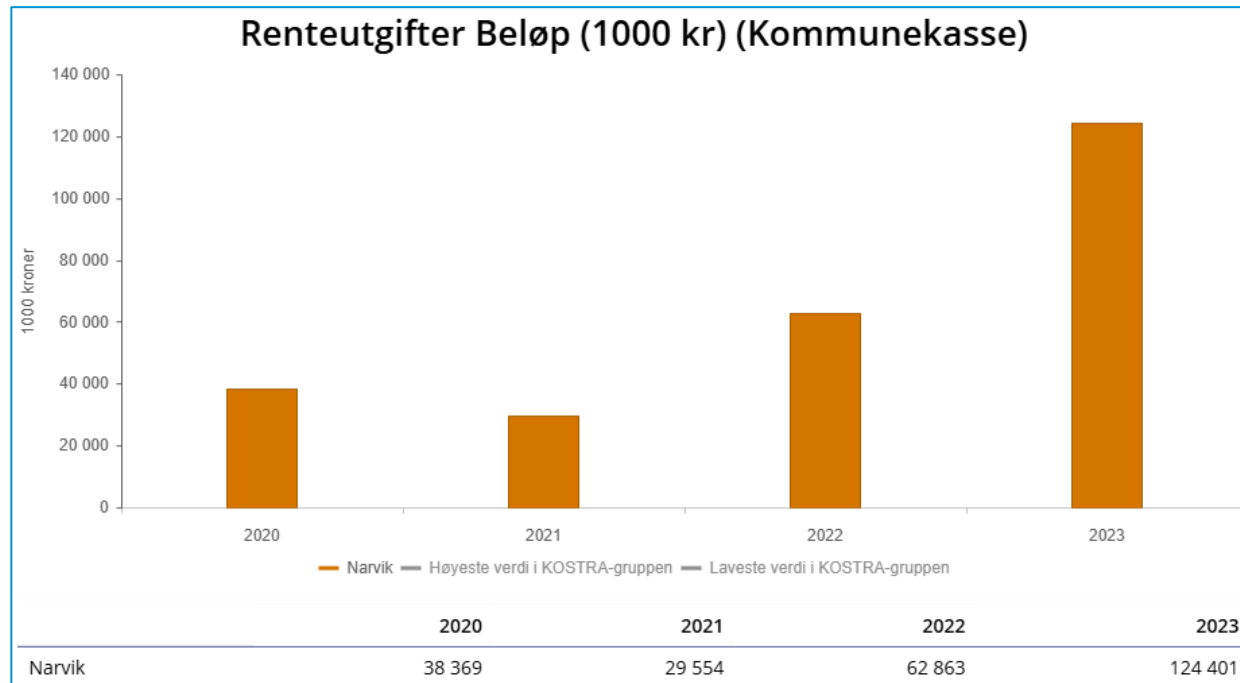
I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang

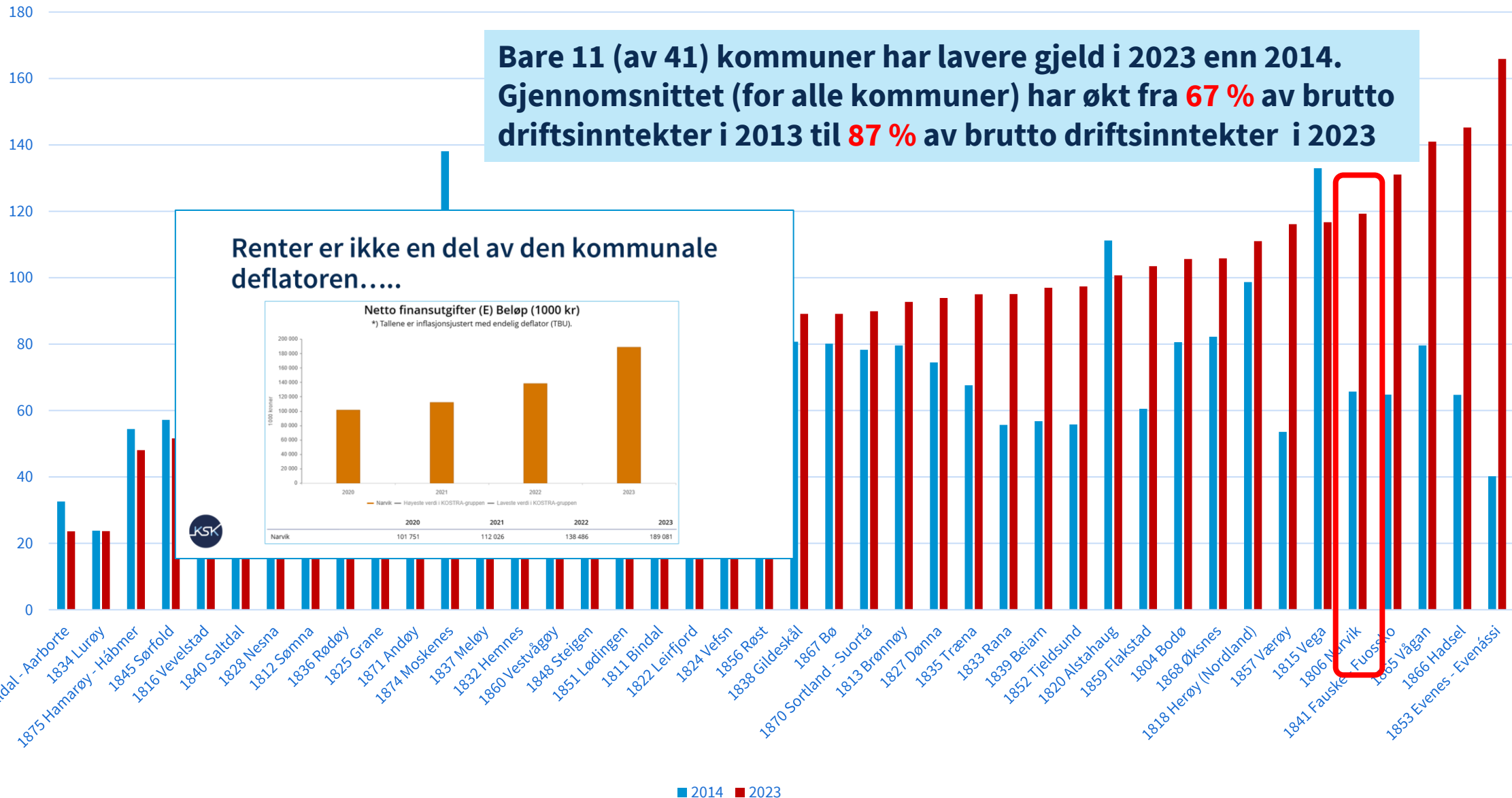

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)

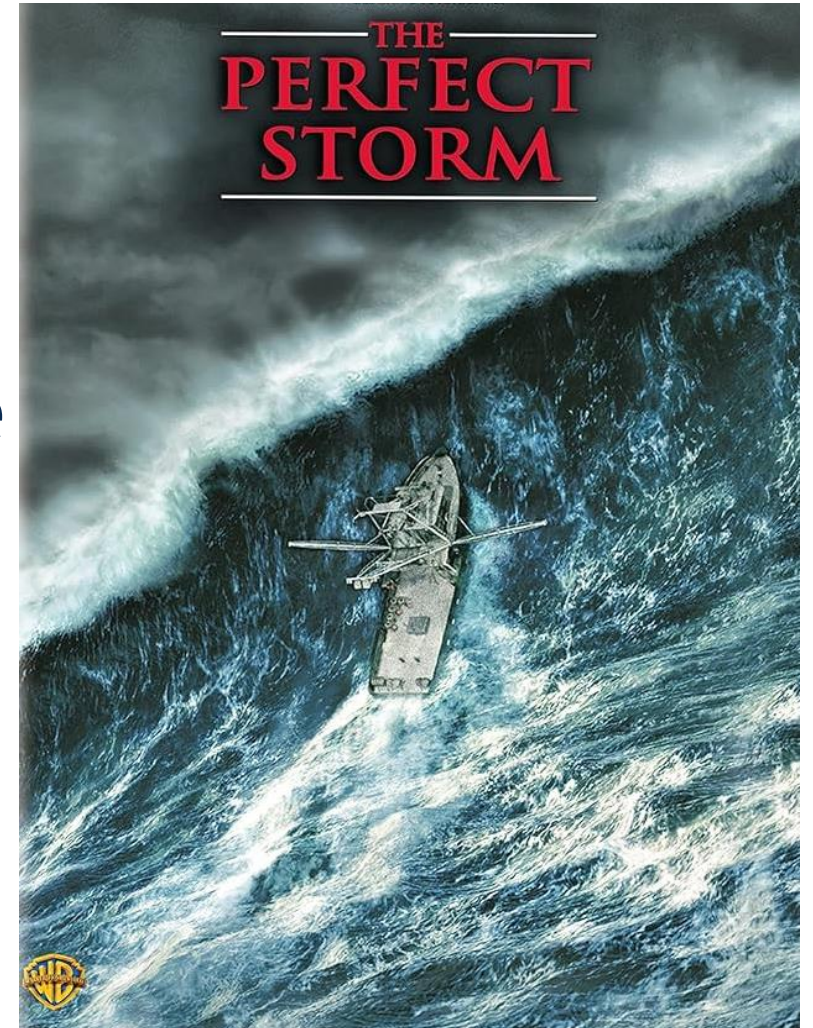
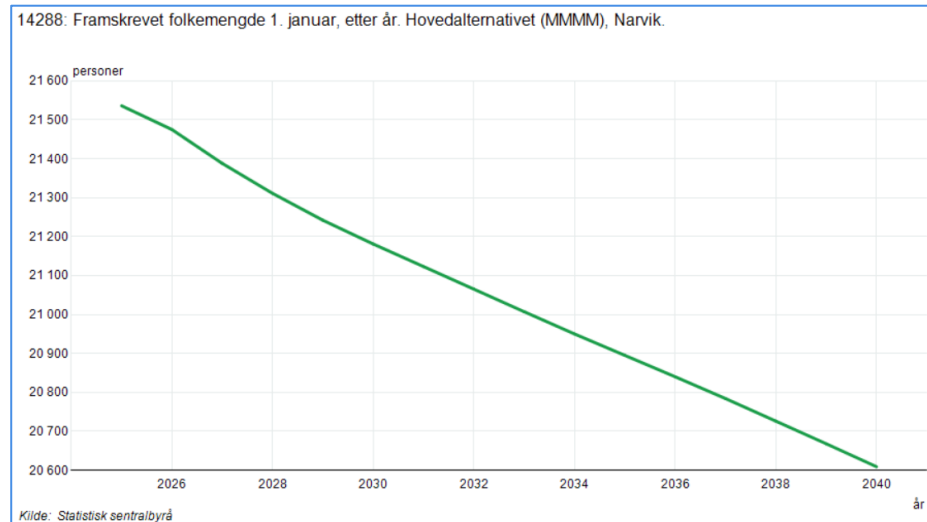

Netto lånegjeld Nordland 2014 og 2023 (sammenslåtte tidsserier)

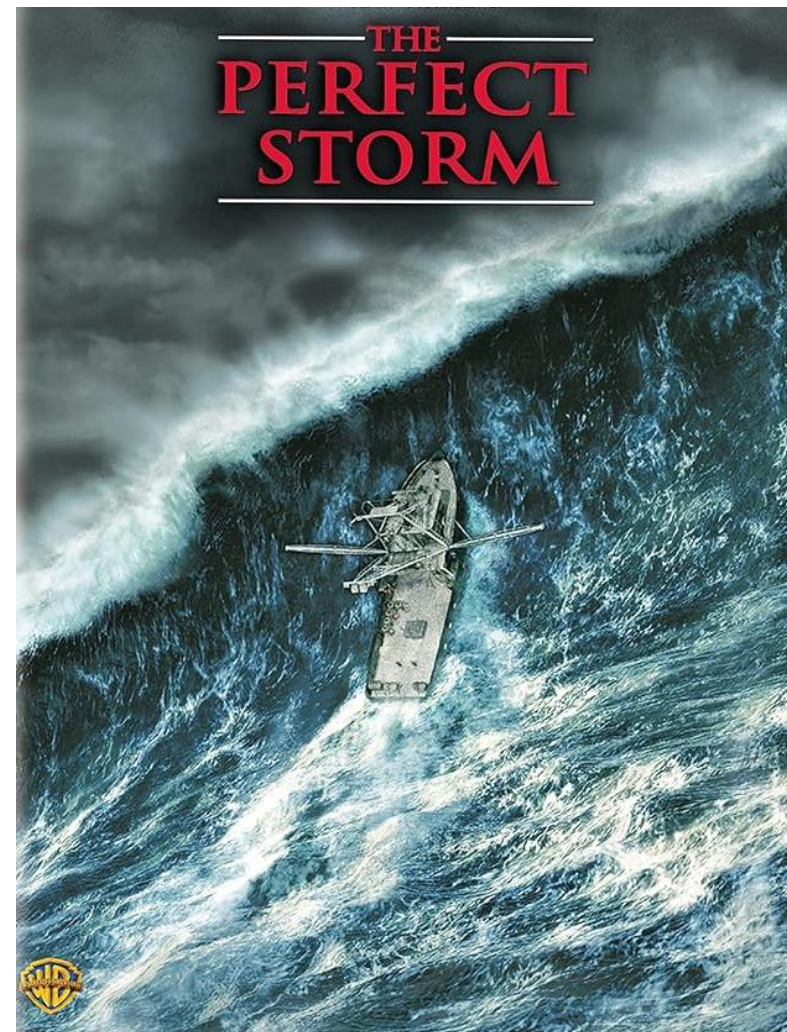
I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

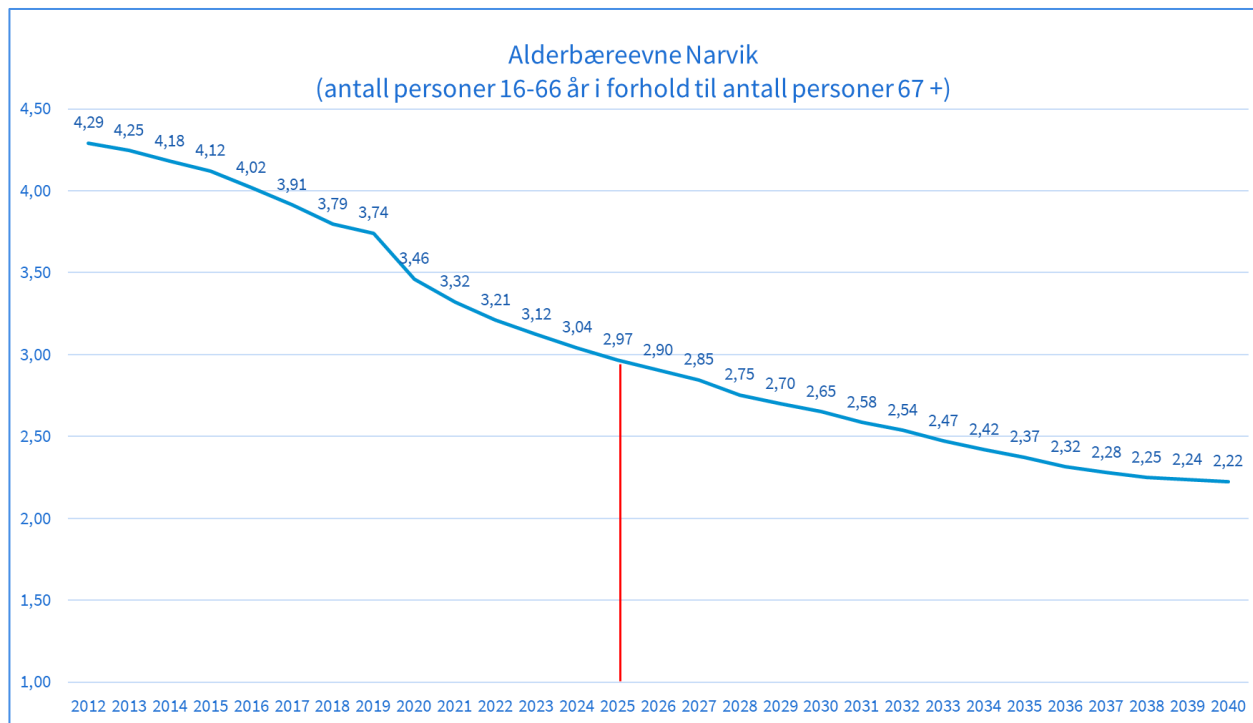
- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)
- Fallende folketall i 50% av kommunene

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)
- Fallende folketall i 50% av kommunene
- Eldrebølgen «treffer»
 - Ekstrem økning i kostnader til overtid og vikarer/vikarbyråer

Oversikten over kostnadene for bruk av vikarbyråer i 2024 viser at de samlede utgiftene for 11 måneder utgjør hele **37 717 523,24 kroner**. Det tilsvarer en gjennomsnittlig månedlig utgift på 3 428 866,65 kroner. 13. jan. 2025

Fremover

<https://www.fremover.no> > dette-tjener-vikarbyraene-pa...

Dette tjener vikarbyråene på Narvik kommune: Koster mer enn

...

Sykepleiervikar Amalie (26) kostet Fauske kommune 170.000 på én måned

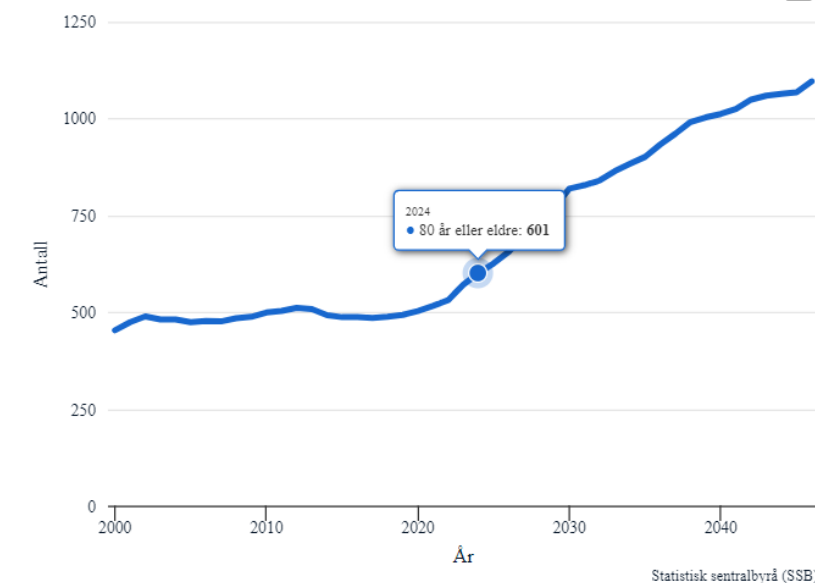
Norske kommuner styrer mot milliardunderskudd. Likevel kaster de penger etter sykepleierne. – Jeg har kjent litt på dårlig samvittighet, sier Amalie Nielsen, som jobber i privat bemanningsbyrå.

Marie Staberg
Journalist

Publisert i går kl. 06:42
Oppdatert i går kl. 09:24

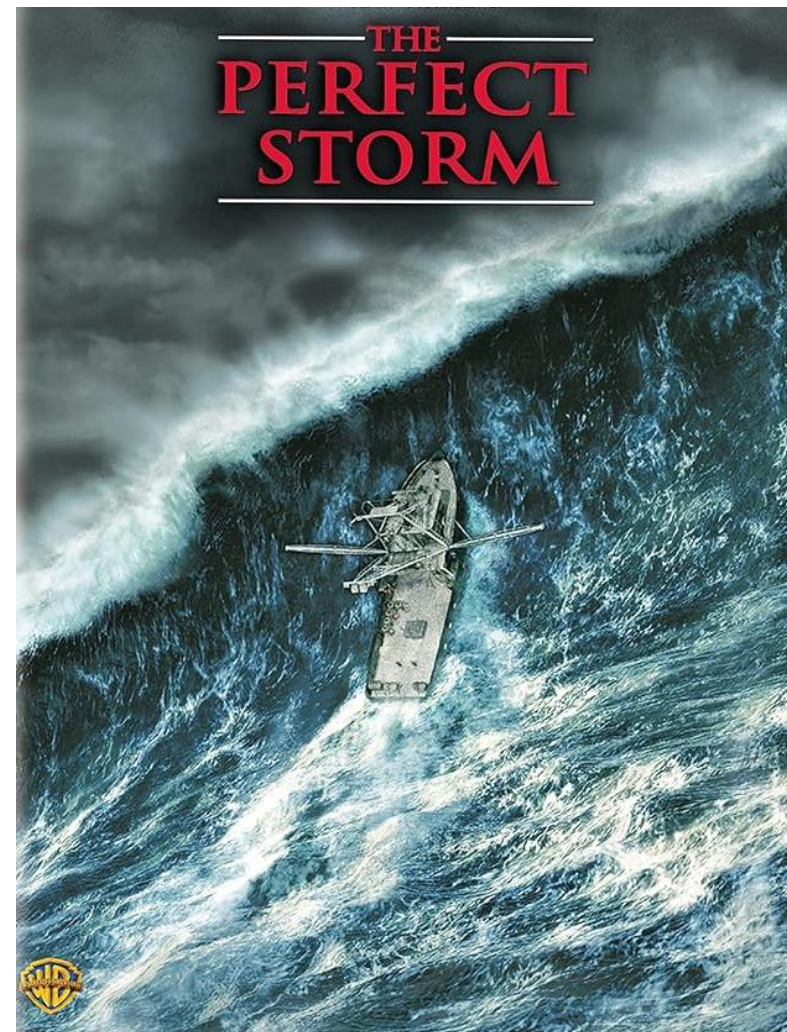
Antall over 80 år i Fauske kommune

Sykepleier Amalie (26) jobbet som «travel nurse» i én måned – NRK Nordland

I 2024/25 ser det ut til at «alt» treffer samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende folketall i 50% av kommunene
- Økning i sosialhjelp
 - både norske og flyktninger
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene biter (hardt)
- Eldrebølgen «treffer»
 - Ekstrem økning i kostnader til overtid og vikarer/vikarbyråer
- Staten forutsetter (i inntektssystemet) at ressursene vris fra barn- og unge til eldre

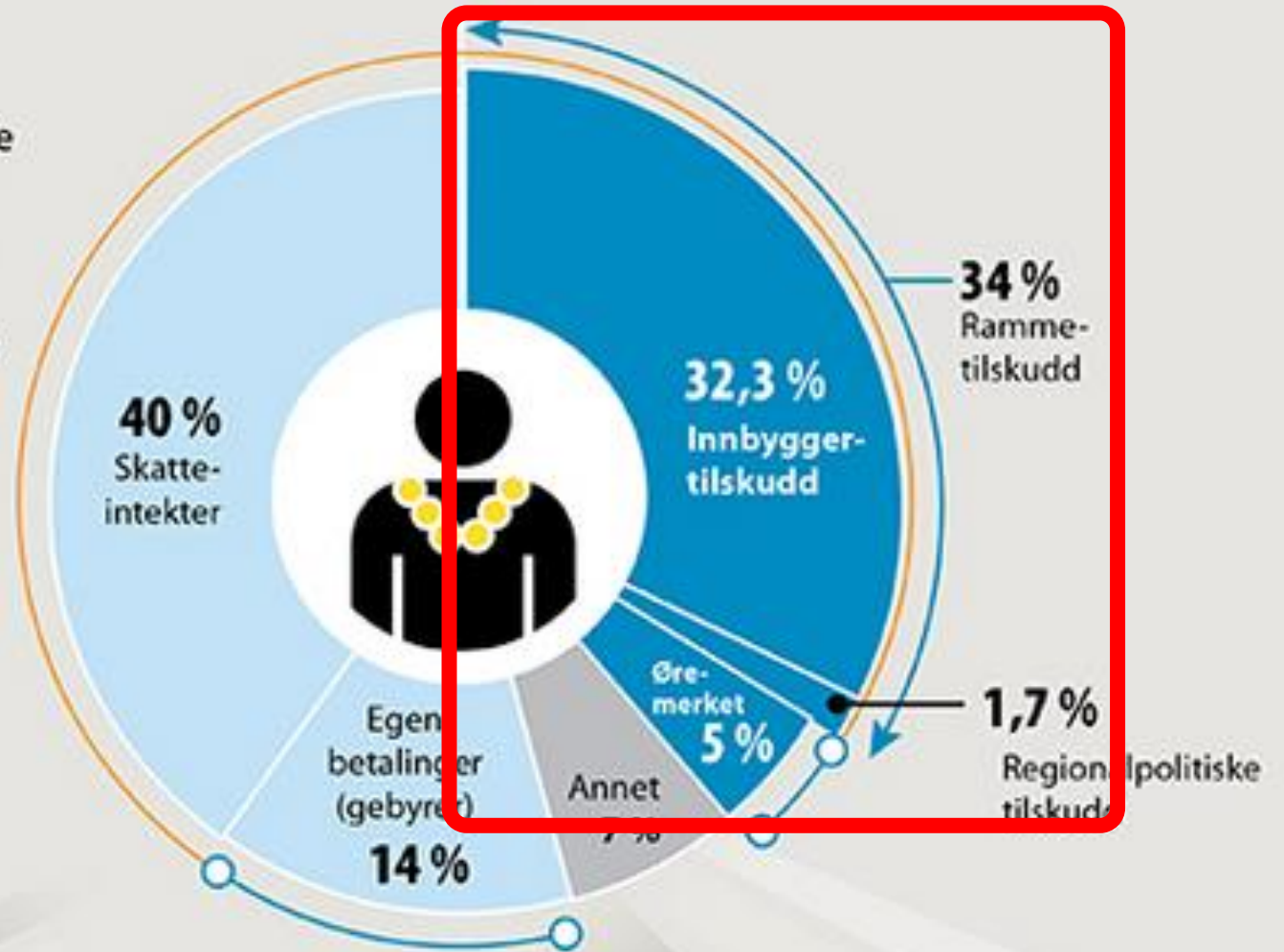

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

**HELE
LANDET**

NARVIK (FRA 1.1.2020)

Bruk av folketall 1.7.2023

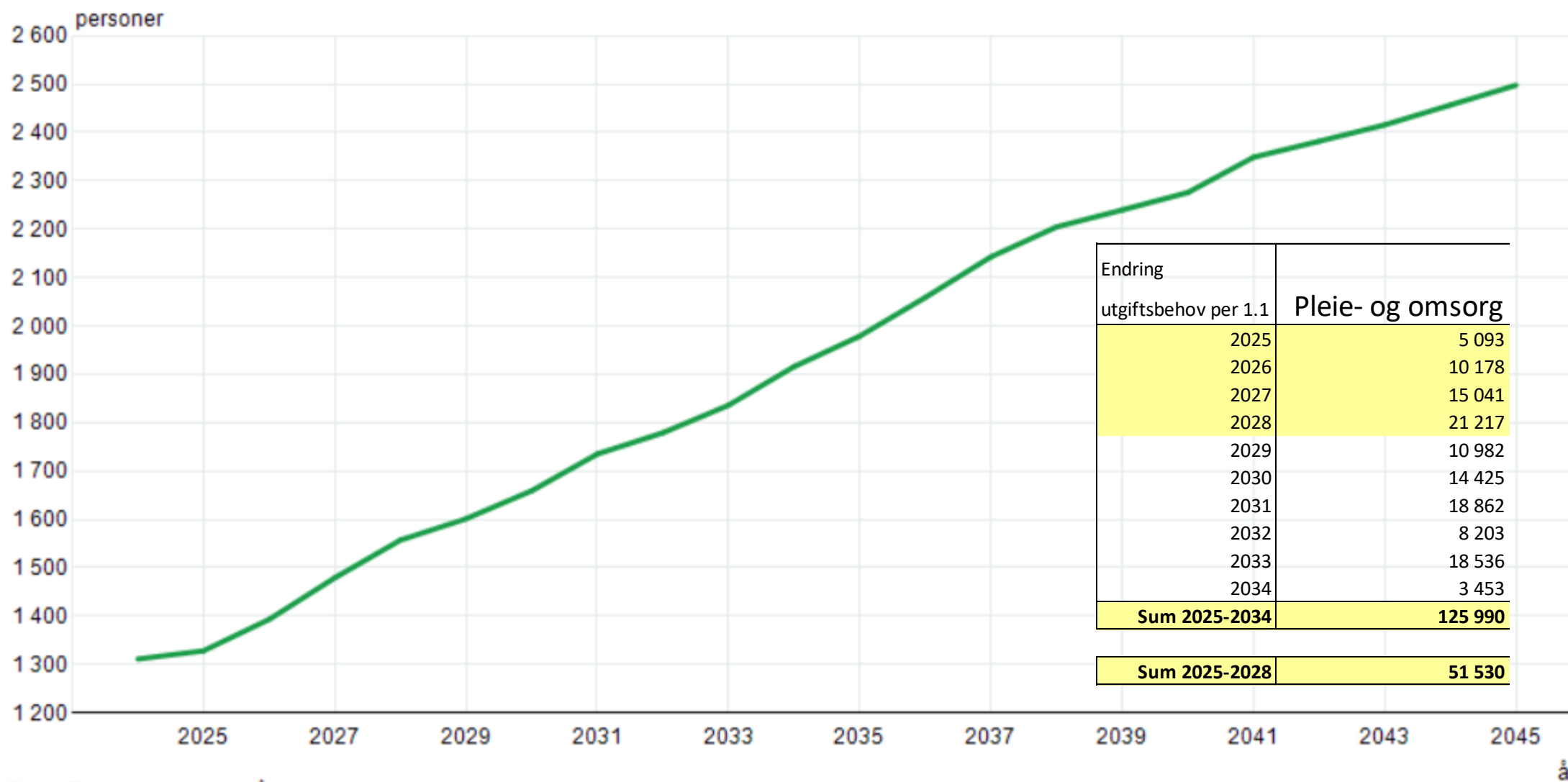
**Utgifts-
behovs-**

	Vekt	Antall	Antall	indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0058	107 155	372	0,8879	-0,07 %	-42	-910
2-5 år	0,1348	227 495	820	0,9219	-1,05 %	-684	-14 737
6-15 år	0,2527	644 583	2 270	0,9007	-2,51 %	-1 629	-35 115
16-22 år	0,0241	456 837	1 683	0,9422	-0,14 %	-90	-1 949
23-66 år	0,1081	3 173 134	11 970	0,9648	-0,38 %	-247	-5 327
67-79 år	0,0605	653 532	3 149	1,2323	1,41 %	912	19 666
80-89 år	0,0806	205 264	1 058	1,3182	2,57 %	1 665	35 887
over 90 år	0,0403	46 056	228	1,3216	1,20 %	841	18 135
Basistillegg	0,0163	275				-406	-8 764
Sone	0,0103	21 599 834	1			385	8 306
Nabo	0,0103	9 877 360				-165	-3 557
Landbrukskriterium	0,0019	1	0,0026	0,6729	-0,06 %	-40	-870
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0067	54 481	162	0,7605	-0,16 %	-104	-2 245
Flyktninger uten integreringstils	0,0078	183 480	307	0,4279	-0,45 %	-290	-6 243
Dødlighet	0,0474	41 670	180	1,1048	0,50 %	322	6 948
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0168	149 356	591	1,0120	0,02 %	13	282
Lavinntekt	0,0105	257 338	649	0,6450	-0,37 %	-242	-5 215
Uføre 18-49 år	0,0060	124 228	569	1,1714	0,10 %	67	1 439
Opphopningsindeks	0,0088	118	0,1593	0,3463	-0,58 %	-373	-8 049
Aleneboende 30 - 66 år	0,0180	515 435	2 106	1,0450	0,08 %	53	1 133
PU over 16 år	0,0507	20 482	99	1,2362	1,20 %	777	16 754
Ikke-gifte 67 år og over	0,0474	398 431	2 056	1,3198	1,52 %	984	21 205
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0163	43 634	164	0,9598	-0,07 %	-43	-917
Innbyggere med høyere utdannin	0,0179	1 567 840	5 295	0,8637	-0,24 %	-158	-3 412
1 Kostnadsindeks	1,0000			1,02319	2,32 %	1 505	32 445

**Delkostnadsnøkkel
grunnskole**

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Narvik, 80 år eller eldre.

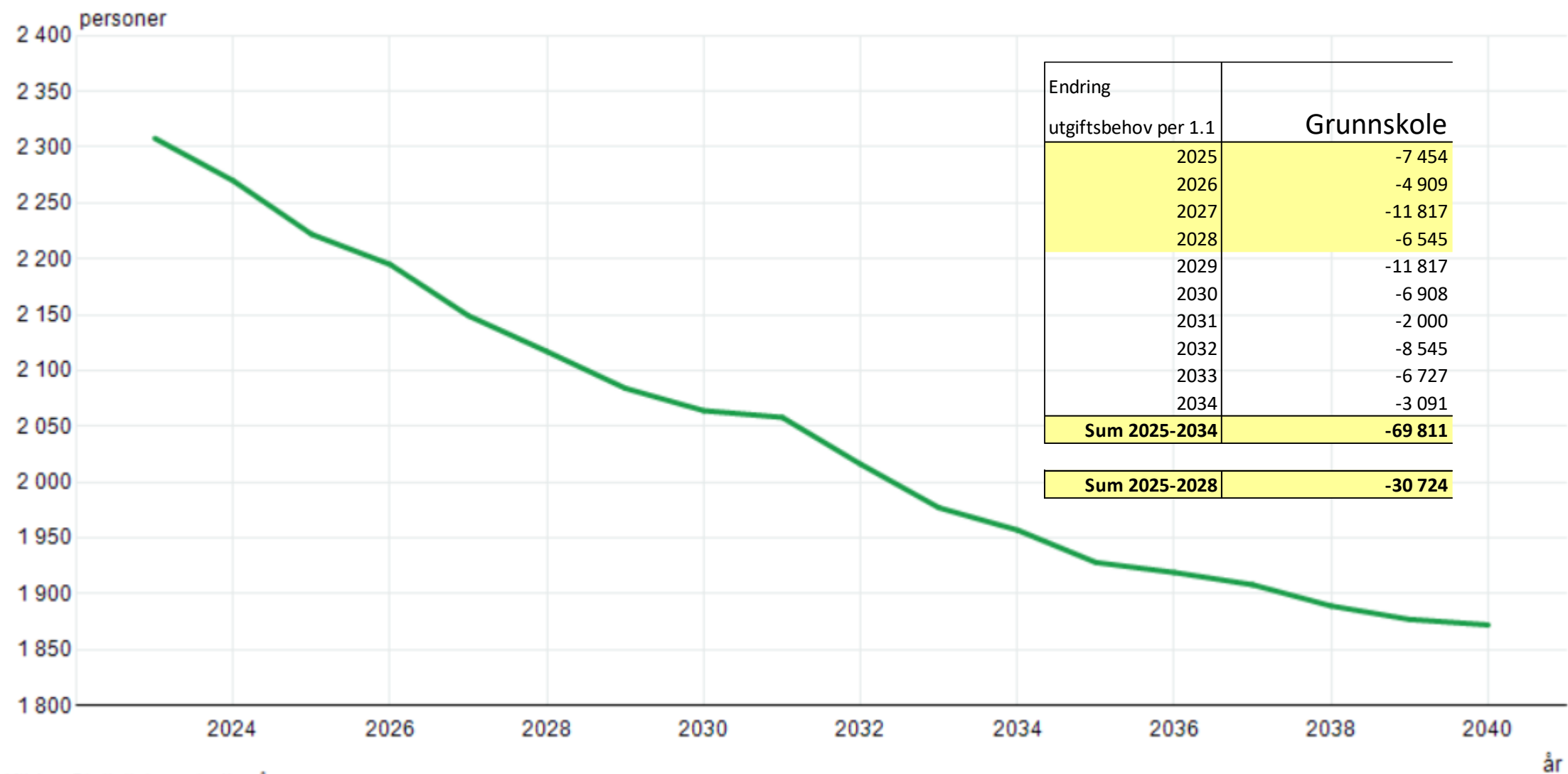
Kilde: Statistisk sentralbyrå

NB: Inntektssystemet gir NETTOutjevning

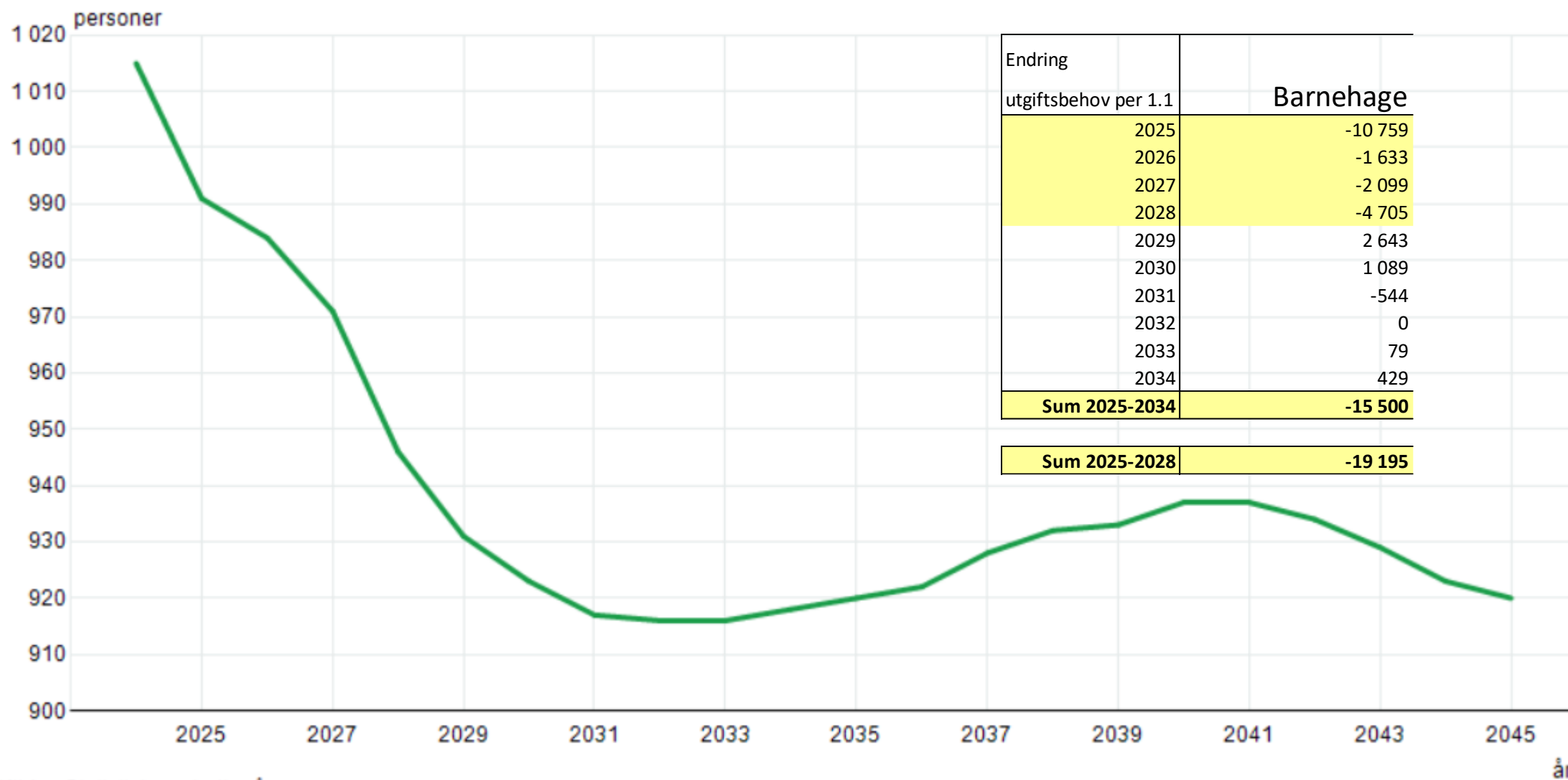
- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = Rammeoverføringen fra staten
- Staten forutsetter at kommunen flytter **krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM) **Narvik, 6-15 år.**

Kilde: Statistisk sentralbyrå

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM) **Narvik, 1-5 år.**

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2032 basert på fremskrevet demografi

1806 NARVIK

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring							SUM
utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	NARVIK
2025	5 093	-7 454	-10 759	-448	379	-1 034	-14 222
2026	10 178	-4 909	-1 633	-537	76	-799	2 377
2027	15 071	-1 617	-2 899	-563	151	-1 227	-317
2028	21 217	-3 345	-4 705	-517	534	-841	8 743
2029	10 982	-11 817	2 643	-781	143	-893	276
2030	14 425	-6 908	1 089	-629	224	-542	7 658
2031	18 862	-2 000	-544	-963	312	-477	15 190
2032	8 203	-8 545	0	-883		-817	-1 925
2033	18 536	-6 727	79	-1 086	Kommuneplan 2034	-592	10 697
2034	3 453	3 091	429	1 045	147	460	861
Sum 2025-2034	125 990	-69 811	-15 500	-7 858	2 279	-7 483	27 617
Sum 2025-2028	51 530	-30 724	-19 195	-2 470	1 142	-3 701	-3 419

Økonomiplan 2028

Husk; når Narvik har gjort dette, så har Narvik fortsatt ikke spart én krone – bare opprettholdt samme prioritering av kommunebudsjettet som i dag!

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Forventninger til kommunen?

- Kan vi innfri og hvis ikke; hvem skal si nei?

Lærernormen største stridsspørsmål i budsjettforhandlingene

Kompetansekrav

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.

Nytt nivå av politisk sløseri

Regningen for å løse opp sammenslåtte fylker og kommuner har steget til 800 millioner kroner. Det stopper nok ikke med det.

Regjeringen innfører bemanningsnorm for barnehager

Vedum forsvarer Mehls «prostituierer seg»-utsagn i skoledebatten

Sliter med å få tak i kommune- psykolog

Fra 2020 ble det lovpålagt for alle kommuner å ha egen psykolog. Frøya kommune har gjentatte ganger lyst ut stillingen, men enda er det ingen kommunepsykolog på plass.

Drivkrefter som utfordrer bærekraften i kommune-Norge?

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – strekk i laget

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

Berre 20 av over 80 skular lagt ned - Lone (15) er glad ho fekk behalda skulen sin

Over 80 skular var i faresona for nedlegging i 2024. Men berre ein firedel vart faktisk nedlagt. – Viser manglande lokalpolitisk handlingsvilje, meiner konsulent.

Lone Amalie Loe
FOTO: OLAV RØL

POLITIKK SKOLEKUTT NYHETER DRAMMEN

Vi rapp

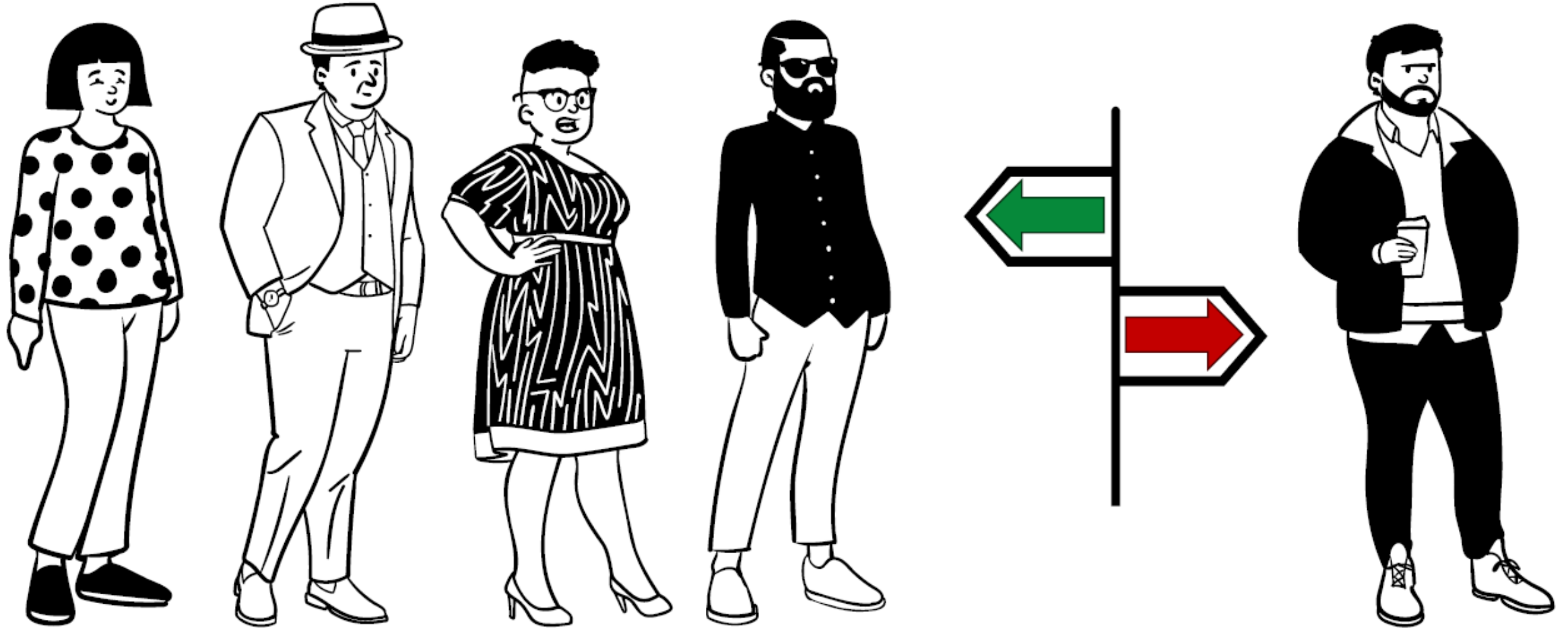
Publise
Oppda

Enige om å ikke legge ned skoler, men uenige om løsningen

**Men er løpet kjørt for kommune-
Norge og Velferdsstaten? Er det
ingen ting å gå på?**

1 av 5 i yrkesaktiv alder står på utsiden av arbeidslivet vårt

= 659 000 personer

17% av alle 20-29 år

120 000

unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd

60 000 (50%) mottar ingenting

45 000 har innvandrerbakgrunn

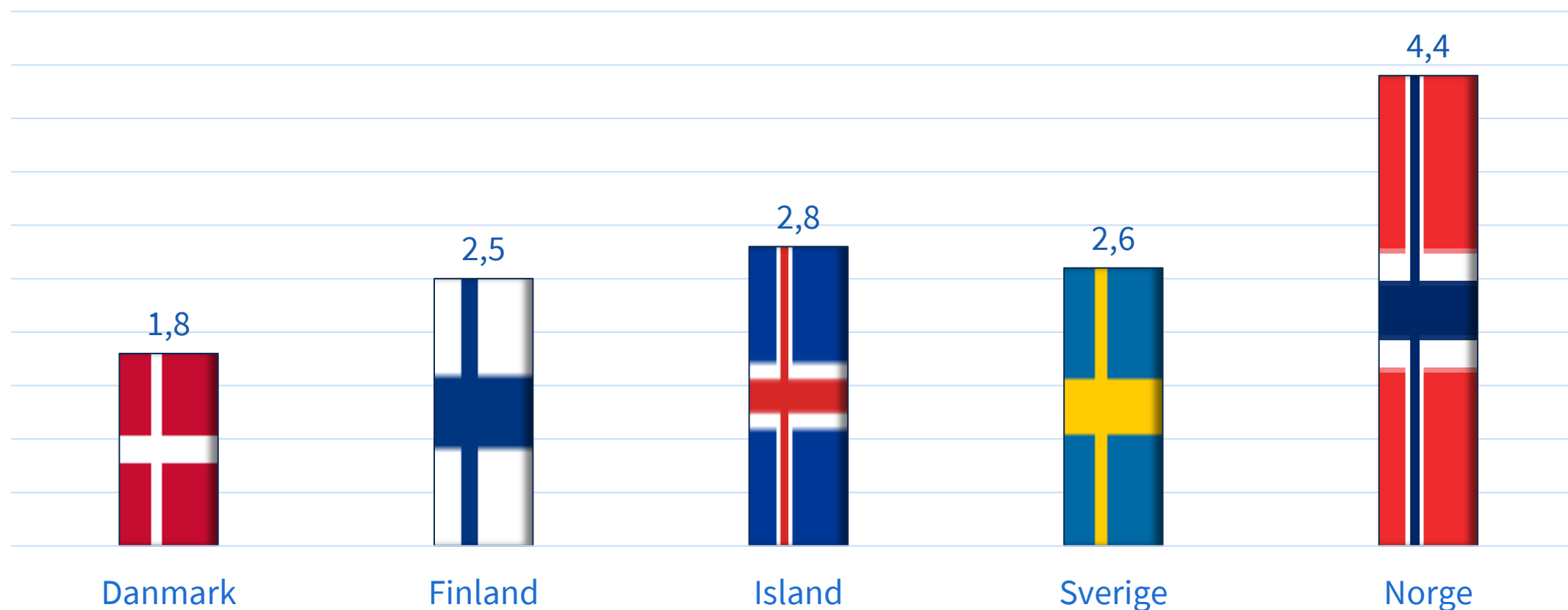

Kun trygd (8%)

Ingenting (9%)

Ingen har høyere sykefravær enn Norge...

Sysselsatte midlertidig fraværende i hele referanseuka på grunn av sykdom i prosent av sysselsatte i alt. Personer 20-64 år. LFS/AKU. 2023

OECD i 2013:

«Norge har det høyeste sykefraværet og de høyeste kostnadene knyttet til fravær i hele OECD...»

5,5

Nordmenn

5,4

Svensker

Det sesongjusterte sykefraværet i Norge

Ulf Andersen • 1.
Statistikkseksjon i Nav
2u • 6

Hva kan norsk arbeidsliv spare på å få ned sykefraværet?
Ganske mye, vil jeg mene.

I 2023 skulle det jobbes 580 millioner dagsverk, tilsvarende 2,3 millioner årsverk. Dette er de samlede avtalte dagsverkene (og årsverkene) når vi teller opp hvor mye alle sysselsatte lønnstakere hadde av avtalt arbeidstid i 2023.

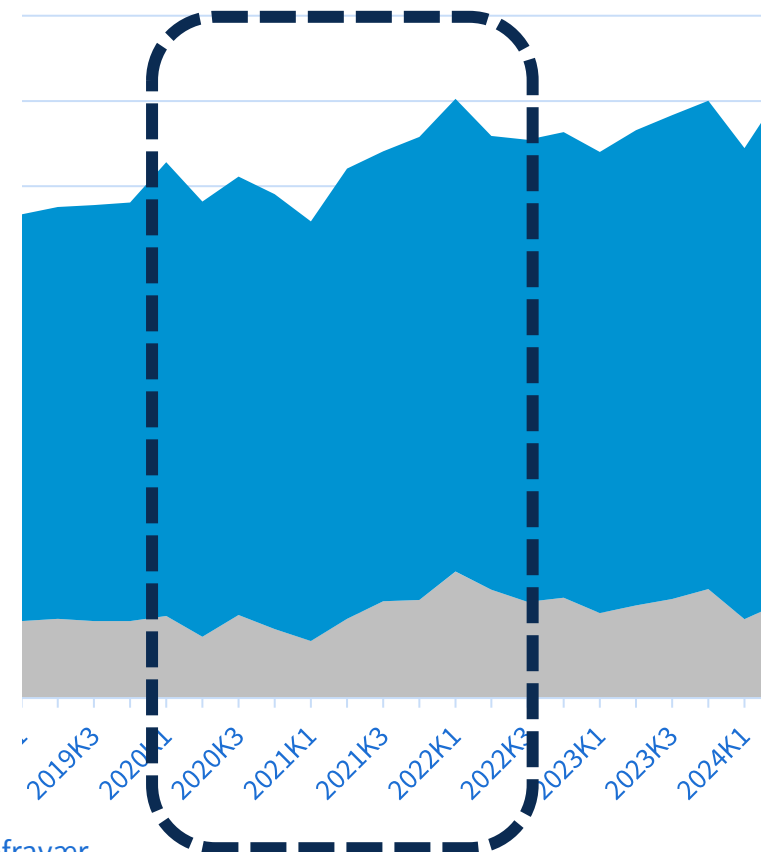
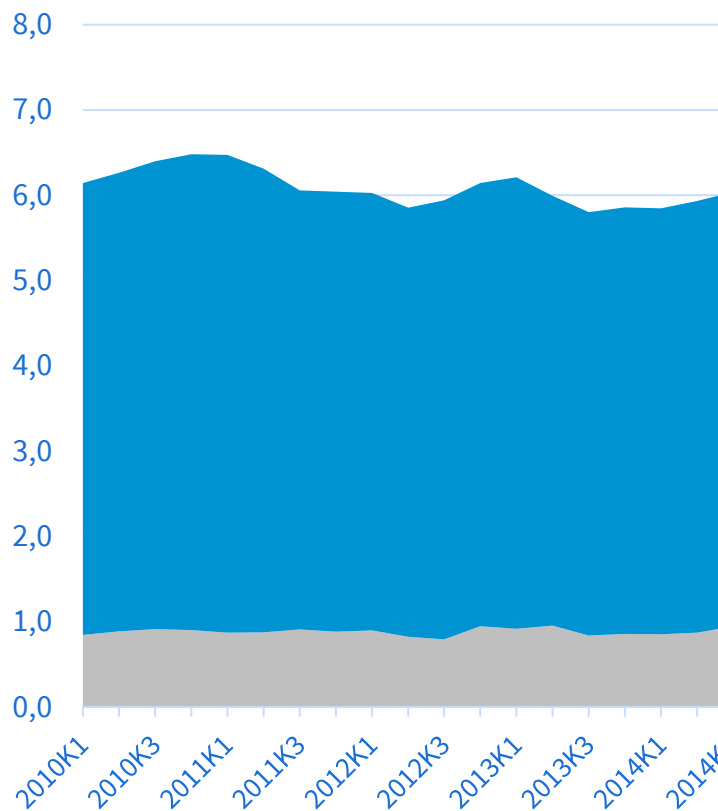
Sånn ble det ikke, fordi nesten 40 millioner dagsverk, eller 160 000 årsverk, gikk tapt til egenmeldt og legemeldt sykefravær.

✓ Hvis sykefraværet hadde vært på nivå med 2018, hadde norsk arbeidsliv spart 23 200 årsverk i 2023.

✓ Hvis sykefraværet hadde vært i tråd med målet i gjeldende IA-avtale, som er en 10 prosent reduksjon fra sykefraværet i 2018, hadde norsk arbeidsliv spart 36 500 årsverk i 2023.

✓ Hvis sykefraværet hadde vært i tråd med fraværet i Sverige, som i 2023 hadde omtrent 60 prosent færre sysselsatte borte en uke på grunn av sykdom enn Norge, hadde norsk arbeidsliv spart 62 000 årsverk i 2023.

■ Egenmeldt sykefravær ■ Legemeldt sykefravær

Hvert år får vi nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP). Vi har tatt en titt på de 10 vanligste diagnosene nye mottakere har hatt de siste 6 årene.

Veldig mange av de som starter på AAP vil først ha hatt ett år på sykepenger. Vi kan derfor anta at diagnosene til nye mottakere av AAP er ganske beskrivende for helseutfordringene deres ettersom helsevesenet da har hatt ett år på diagnostisering.

Det første vi kan legge merke til er at psykiske lidelser dominerer listen. I 2024 var 6 av topp 10 diagnoser for nye AAP mottakere en psykisk lidelse (blå bokser). 3 var innen muskel-/skjelettlidelser (rød bokser), og 1 var slapphet/tretthet (grønn boks).

Tilsvarende har det vært i alle de 6 siste årene. Men rekkefølgen på diagnosene har endret seg.

Depressiv lidelse toppe alle år, og det med klar margin. I 2024 var det 7 046 nye AAP mottakere med denne diagnosen, mens 2. plass på lista (slapphet/tretthet) hadde 2 867 nye mottakere.

Slapphet/tretthet har hatt en tydelig vekst de siste fem årene, fra å være på 6. plass i 2020 til 2. plass i 2024. Dette har sannsynligvis sammenheng med ettervirkninger av Covid.

En annen diagnose som har steget på lista er psykiske symptomer/plager. Denne diagnosen var på 9. plass i 2019 og 2020, men var i 2024 oppe på 5. plass. I 2019 og 2020 var det litt over 1 000 nye mottakere hvert år med denne diagnosen, mens i 2024 var det over 2 000.

Muskel-/skjelettlidelser har falt på lista, og da særlig ryggssyndrom med smerteutstråling (fra 3. plass i 2021 til 6. plass i 2024) og skuldersyndrom (fra 7. plass i 2021 til 10. plass i 2024). Begge disse faller på lista primært fordi psykiske lidelser vokser, ikke fordi det er færre nye AAP mottakere med disse diagnosene.

Hyperkinetisk forstyrrelse dukker opp på lista i 2021, og har deretter ligget stabilt på 8. plass. I underkant av 2 000 nye AAP mottakere hadde denne diagnosen i 2024.

Den eneste psykiske lidelsen som faller på listen, er angstlidelse. Den lå helt oppe på 3. plass i 2019, men er i 2024 på 7. plass.

Topp 10 vanligste diagnosene blant nye AAP-mottakere hvert år

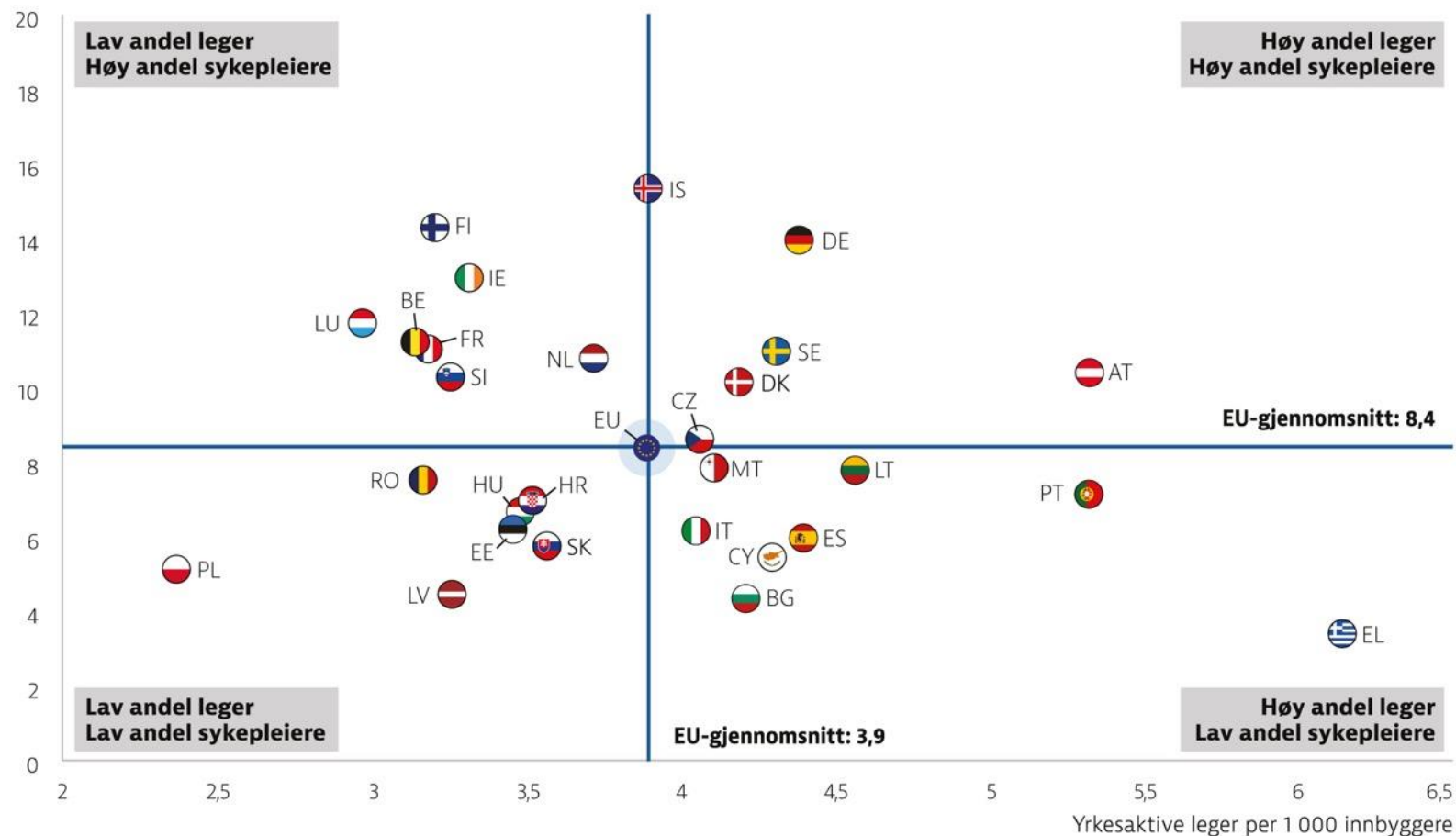

(23) Legg ut | LinkedIn

Andre land: Praktiserende leger og sykepleiere pr. 1 000 innbyggere

Yrkesaktive sykepleiere per 1 000 innbyggere

Kilde: Eurostat Database, *State of the Health in the EU*. Landhelseprofil Norge 2021 (2019-tall eller seneste tilgjengelige tall)

Konklusjon:

**Kommune-Norge må
omstille kraftig de neste
årene for å møte fremtiden**

Paradigmeskifte;

Vi må ta struktur-, samarbeids-, produktivitets-, og
tjenestedebattene ut i fra hva vi får tak i av kvalifisert personell
– ikke hva vi har råd til eller lyst på!

Hva kan bli summen av disse drivkreftene for Narvik kommune og kommune-Norge?

Økonomisk handlingsrom – strekk i laget

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

Kommunescenarier 2040

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

KS KONSULENT

Tidslinje:

Sammenbruddet – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Det blir langt flere eldre som har behov for helse og omsorgstjenester, men kommunesektorene har ikke klart å rigge seg i forhold til dette.
- Frem mot **2030** blir det tydelig at svært mange kommuner er ikke forberedte på eldrebølgen og ikke har en troverdig plan for hvordan dette skal håndteres – «omsorgsskandalene» i media står i kø. Helse og omsorgstjenesten i kommunesektoren får etter hvert svært dårlig rykte og få med helsefaglig utdanning søker seg dit. De vil heller jobbe på sykehus da dette har høyere status og mindre stressende arbeidsmiljø. Det politiske presset på at «noe må gjøres» øker betraktelig.
- I **2030** meldes kommune nr 100 inn i ROBEK. Kjennetegnet er kommuner med fallende folketall, kraftig økning i antall eldre, få unge og høy kommunegjeld.
- Konflikten mellom by og landkommuner eskalerer da distriktskommunene krever en større del av kommunekaka, mens de store bykommunen føler at distriktskommunene bare er en klump om foten. KS klarer ikke å stå i denne spagaten og i **2031** sprekker KS og deler seg opp i Norges Bykommuneforbund og Norges Herredsforbund.
- I **2031** overføres grunnskolen til fylkeskommunene som et ledd i å sikre innbyggernes rettigheter på kvalitativt god opplæring og et helhetlig utdanningsløp da kommunen har vært mer opptatt av nærscole enn kvalitet i utdanningen.
- Kommunene klare ikke å ta helhetlig og bærekraftige beslutninger for å sikre klima, miljø, biologisk mangfold og effektiv arealutnyttelse og i **2032** flyttes plan- og reguleringsmyndigheten over til fylkeskommunene.
- I **2033** leverer det statlig oppnevnte *Omsorgsutvalget* sin rapport. Konklusjonene at det er enormt store forskjeller i pleie og omsorgstjenesten, og at et stort antall kommuner er langt unna å levere de tjenesten som innbyggerne har krav på. Utvalget anbefaler at de statlige helseforetakene overtar pleie og omsorgstjenestene fra kommunesektoren.
- I behandlingen av rapporten fra Omsorgsutvalget i Stortinget høsten **2034** uttaler statsminister Tonje Brenna: «Hverken Stortinget eller kommunesektoren selv ønsker egentlig å statliggjøre pleie og omsorgstjenesten, men slik situasjonen nå har blitt er det ingen annen utvei».
- Norge har nå fått små kommuner med små oppgaver.

Smertens vei

Tilpasning år for år

KS KONSULENT

Tidslinje:

Smertens vei– hva skjer?

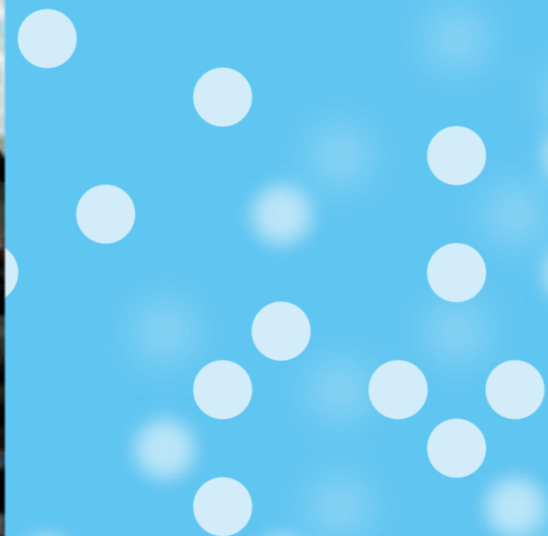
- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. De store sentrale bykommune er (relativt) godt rigget for veksten, mens de mindre kommunene sliter med å bygge ut tilstrekkelig kapasitet og skaffe kvalifisert personell.
- I **2028** blir Langfjella kommune den første kommunen som drive pleie og omsorgstjenesten med 100 % bemanning av sykepleier gjennom vikarbyrå da de ikke greier å få ansatt noen fast.
- I **2031** gjør Pensjonistpartiet et brakvalg med over 12 % av stemmene og kommer i regjering sammen med Høyre og Frp.
- Kommunesektoren sliter med klarer å flytte ressursene fra oppvekstsektoren (legge ned skoler og barnehager) til pleie- og omsorgssektoren og i **2032** blir finansieringen av pleie- og omsorgstjenester statliggjort gjennom en ordning der midlene tas ut av rammetilskuddet og øremerkes. Det gjøres unntak for de 20 største kommunen som fortsatt får finansieringen som rammetilskudd. Generalistkommuneprinsippet oppheves samtidig og oppgaver differensieres ut fra kommunestørrelse.
- På begynnelsen av **2030-tallet** legges de fleste små grendeskoler ned da de ikke lenger greier å rekruttere kvalifisert personell. Skole og barnehage samles i kommunesentrene, men sliter fortsatt med å få tak i kvalifisert personell og generelt stor fraflytting mot de store byene.
- I **2033** oppheves retten på å motta pleie og omsorgstjenester i eget hjem, og kommunen gis frihet til å organisere tjenestene i omsorgslandsbyer. Får du medisinsk hjelpebehov, kan kommunen kreve at du flytter dit. De fleste kommunene samler heldøgns omsorgstjenester i større helsehus i regionsentrene.

Tenke langt

- handle nå

KS KONSULENT

Tidslinje:

Tenke langt – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Kommunesektorene erkjenner at de ikke er rigget for å møte disse store demografiske utfordringen alene, og mange kommuner begynner å søke sammen i forpliktende oppgavefelleskap. Men mange små kommuner sliter fortsatt med kraftig fallende folketall, høy gjeld, mangel på arbeidskraft og kompetanse.
- I **2028** etableres det et forbud mot vikarbyråer i helse og omsorg. Dette virker kraftig kostnadsdempende på kostnadsutviklingen i sektoren total sett, men får dramatiske konsekvenser ved at distriktskommuner ikke får tak i tilstrekkelig kompetanse.
- I **2029** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der man blir enig om å avvikle fylkeskommunen og etablere 100 regionkommuner.
- Ut over **2030-tallet** sentraliseres tjenester med heldøgns omsorg mot regionsentrene i de nye regionkommunene. Kommunene og sykehusene lykkes godt med å etablere et gjensidig samarbeid som avlaster hverandre med ulike pasientgrupper
- Ut over **2030-tallet** blir «IKEA-kommunen» idealet i alle sektorer – «stort, raskt, trygt, billig – og en stor dose; gjør det selv»
- I **2037** er igjen normen to beboere pr rom i heldøgns omsorg.

Hva skjer?

-Kanskje først og fremst et spørsmål om politiske valg og handlekraft?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Mulige fremtider

Vanskelige valg kan ikke unngås ved å la være å ta de. Det å ikke velge er også et valg....

Hva gjør politikere når de ser lys i tunnelen?

Bestiller lengre tunnel.....

To viktige ting dere MÅ huske
etter dagens innlegg:

1. Dette kan ikke (alene) løses
med mere penger!

2. Det går ikke over!

Takk for oppmerksomheten

havard.moe@ks.no

48148813

